

Рік XVIII. Нью Йорк, Четвер, 4-го серпня 1910. Число 31.

Vol. XVIII. New York, N. Y. Thursday, August 4, 1910. No. 31.

О г о л о ш е н є.

Отсим подасєь до загального відома всім відділам і їх членам, приналежачим до „Руського Народного Союзу“, що

XI Головна Конвенція „Руського Народного Союзу“

відбуде ся

в містї Cleveland, Ohio, почавши від дня 20-го вересня с. р.

Згідно зі статутами Р. Н. С., кожний відділ Р. Н. С., котрий сповнив всі приписи і постанови, приписані статутами тої Організації, має право вибору делегата на Конвенцію. — Вибір делегатів має відбутись протягом місяця липня с. р. так, щоби до 19-го серпня (august) с. р. всі делегати були вибрані, як також їх імена і адреси були заслані до Головного Уряду Р. Н. Союзу.

Ні один відділ Р. Н. Союзу, котрий не був членом Організації що найменше мість місяців до речинця вибору делегатів, не має права вибору делегата. — Ні один відділ Р. Н. Союзу, котрий не сповнив всіх своїх обов'язків супроти Організації і її статутів, як: несплаченє точного і повного розмету, приймає членів до відділу а до Р. Н. Союзу пі, або на оборот, невиконуванє припоручень Головного Відділу Р. Н. С., не має права вибору делегата, згідно зі статутами Організації (§ 90 старий статут і § 89 новий статут).

Ні який відділ не може вибрати за делегата такого члена, котрий є рінночасно урядником иншої подібної організації.

Відділи, котрі мають право до більше як одного голоєу, застосують ся до § 99 старий статут, § 98 новий статут, як також до § 98 старий статут, § 97 новий статут.

Делегатом на Конвенцію може бути вибраний кожний член Р. Н. Союзу, котрий єсть що найменше 6 місяців членом Організації та зміє писати і читати. — Відділи, котрі не хотять вислати делегатів, а хотілиби, щоби їх відділ був заступлений, мають застосуватись до § 96 старий статут і § 95 новий статут.

Місце конвенційної галі, як також порядок Конвенції буде оголошений пізнійше.

McAdoo, Pa., July 9, 1910.

Д. Напітула,
головний предсідатель.А. Шаршонь,
голов. касієр.С. Ядловский,
голов. секретар фінансовий.Т. Лабовский,
голов. секретар рекордовий.

Від Головного Уряду Р. Н. Союзу в Америці.

Розмет Р. Н. С. за місяць Липень 1910

Розхід за місяць Липень с. р. єсть: За померших членів або їх жмені і за випадни наліцтєв.

Від.	3. Дегман Юрій, ум. 17,5, '10	\$1000.00
102.	Кардамаш Стефан, 22,5, '10	1000.00
58.	Дзюба Юрій, ум. 6,6, '10	600.00
39.	Сидорчак Данько, ум. 10,6, '10	1000.00
3.	Сметана Андрей, ум. 14,6, '10	1000.00
52.	Шевчук Стефан, ум. 25,6, '10	1000.00
233.	Новак Іосифина, ум. 0,7, '10	500.00
26.	Тілявський Михайло, ум. 13,7, '10	1000.00
56.	Воднар Дмитро, ум. 17,7, '10	1000.00
229.	Филь Анна ж. Захарія ум. 30,6, '10	400.00
233.	Новик Іосифина ж. Сильв. 6,7, '10	400.00
114.	Потуска Олена, ж. Михайла, 8,7, '10	400.00
191.	Барник Анна ж. Михайла, 18,7 '10	400.00
13.	Панц Параска ж. Осифа, 22,7, '10	400.00
2.	Дуньчак Федор, запомага,	200.00
207.	Шевчук Іван, запомага,	100.00
	Разом	\$10.400.00

Платня головних урядників за Липень	190.00
Засіданє Контр. Комісії	151.01
Адміністрація Союзу за Липень	194.99
Друкарня „Свободи“ за праці і друки	463.43

Весь розхід виносить \$11,399.43

Розмет платить 12,473 членів на ціле посмертне (кождий по 86 цнт.) і 1756 членів на пів посмертного (кождий по 43 цнт.)

Крім того кожний член платить за орган „Р. Н. Союзу“ по 10 центів, на Резервовий Фонд по 2 центи, на Народний Фонд по 1 центі, на Фонд Відних по 1 центі.

Член на ціле посмертне платить 1.00 дол. а на половину посмертного 57 центів.

А. Шаршонь, гол. касієр.
Д. Напітула, гол. предсід.

Для вшановання пам'яті
Адама Кодка.

Редакція одержала слідуєче письмо, яке поміщує ся без зміни.

„Отсим подасєь до загальної відомости що для пошановання пам'яті покійного Адама Кодка зав'язав ся особний комітет; в його склад входять: др. Волод. Бачинський, Федір Королів, Антін Крижанівський, Василь Цмайло-Кульчицький, Кость Паньківський, Волод. Рудницький, Ірина Січинська. Змаганєм комітету є здвигнути на могилі Покійного величавий пам'ятник і оснувати стипендійний фонд Его імені. Тому звертає ся Він до всякого, у кого є щире співчутє для сеї справи, з горячою просьбою: допоможіть своїми жертвами перевести наміри комітету в діло. Жертви просимо слати на щадничу книжочку красього Союзу Кредитового ч. 8.888 (Ринок 10). Накладом комітету вийшли вже переписані листки з життя (місяць перед смертю) і з похорону Ад. Кодка (в домовині; на марак); небавом вийдуть ще такі картки: Ад. Кодко в Америці (на роботі), а похорону: похід І. — похоронні

вінки, похід ІІ. — домовина, духовенство, дальше св'їжа могила і т. п.

До друку ладить ся книжка: в ній будуть статі про університетську справу, біографія, смерть, похорони, промови над могилою Покійного; будуть там і спомини товаришів з життя Ад. Кодка. Редакція просить на сім місци кожного, у кого є які матеріали, надіслати їх на адресу: Мих. Лозинський, Львів-Ринок 10. (Ред. „Діла“).

Право на видаванє карток має за порозумінєм і згодою Родини Покійного виключно комітет. Картки які досі вийшли продають ся в книгарни Наук. Тов. ім. Шевченка (Ринок 10), а замовляти треба у Ант. Крижанівського, Львів Супівського 17.

Всі укр. часописи звольть передруковати сю відозву. Комітет.

Земля даром.

Уряд Злучених Держав дає нагоду для п'ятсот фармерів або таких, що хочуть осісти на фармах дістати потрібну землю даром. Іменно в руках нашого уряду находить ся під пору кругло пів тисячки

фарм, положених в північно-західних стейтах а отворених культурі через заведенє штучного наводнення (іригації). Фарми обіймають від 20 до 80 акрів штучно наводненої землі; величина фарми зависить від її положення. Позаяк в деяких околицях до наводненої землі є ще доданє і пасовиско (ненаводненє) тому поодинокі фарми обіймають разом з пасовиском по 160 акрів.

F123

Щоб дістати фарму сим разом не рішає ніяке льотерійне тягненє ні колесо щастя. Компетуючі мають лише свою просьбу внести до найблизшого їм земельного офісу. Кожний, що хоче дістати дарову землю і є до сего управнений по внесеню відповідної просьби може стати власителем землі. Крім приналежної такси за зареєстрованє в офісі не платить нічого більше, як лише дійсні копії заведення штучного наводнення за дану фарму. Сї копії мож сплачувати річними ратами протягом 10 літ, без проценту.

Позаяк обшар незанятих ще державних земель з року на рік незвичайно скороменчує ся, тому і став по раз то тяжше добути

пригожу землю. На всякий случай тяжко чи ще коли повторить ся так добра нагода дістати добру управну землю даром, як сим разом. І тому хто хоче посвятити ся фармерству загальному, чи то спеціально управі пукрових бураків, садівництву, огородництву, скотоводству чи годівлі курей (позаяк сї фарми так своїм положенєм, підсонєм, як і почвою землі суть дуже ріжнородні), дальше хто як бизнесмен чи то ремісник має охоту причинити ся до будови нової розцвїтаючої околиці, хай писемно зажадає всіх близших інформацій від The Statistician of the United States, Reclamation Service, Washington, D. C.

Велике, народне віче

в справі послідних галицьких подій відбуде ся в НАЗІЕТОН, РА. в неділю, дня 8 серпня '10. о 4 год. по пол. в „UNION HALL“

43. N. Wyoming str.

Приходьт як найчисленнійше на те віче, бо справа є великої ваги.

Боротьба за право.

По роману К. Г. Францова. — Переклав Мик. Атаманюк.
(Дальше)

Гаїк ідучи до дому з задоволенням думав про запрошене на обід до окружного начальника, де завжди буває саме визначніше товариство.

— Він певно ще нічого не знає — мимоволі подумав Гаїк. На вулиці він стрітив Базанського і загрозив йому, що коли він розповідати ме в шинку про сватане, то йому ошибне ся 50 гульденів з тих грошей, що мав Базанський дістати за посередництво.

Та остерога не дуже то подобала ся Базанському тому, бо отець Ванди, старий, докучливий хвалько, тільки що йому сказав:

— Як завтра в Коломиї найде ся хоч один чоловік, який не знав-би про сватане, так скажу локасм тебе прогнати.

Базанському не хотіло ся опустити 50 гульденів та однак, коли прийшов в шинок, не витримав таки і розказав усе. — Що за нікчемний тай пан Гаїк — закінчив свою бесіду.

Вже слідуючого дня Гаїк пізнав, що Базанський пробалакав ся. Коли він йшов містом, стрівнув кількох знайомих. Та одні з них уперто оглядали вистави, інші дивили ся на землю, ніхто не хотів йому кланятися, немов-би його не запримітили. Гаїк почув ся ображеним, але скоро став гордим. Властителям Дринківців чейже не випадає думати о таких дурницях.

Окружний судя забув о своїм запрошенню і нічого не сказав о нім жінці. В неділю, як раз в обідню пору, появив ся з другими гостями і Гаїк. Всі гості здивували ся побачивши його і почали оглядати ся на господина. А пані окружна начальниця трохи не зломала крісло, на яким сиділа. Бесіда урвала ся, бо як раз говорили про Гаїка і скандальних ділах його жінки. Всім стало ніяково, а Гаїк, немов нічого і не було ввічливо поклонив ся товариству і підійшов до господині. Окружний начальник схвилював ся і сказав голосно потім своїй жінці в оправдане:

— Дороженька, я запросив пана управителя ще в минувший четвер.

Потім він відвів Гаїка до вікна. Гаїк підсміхнувся, ніби нічого і не запримітив. Окружний начальник повідомив його коло вікна, що в понеділок буде в Зулавцях піхота і що окрім піхоти ще післав туди полковник гузарів із Заболотова.

— Се гарно, — замітив Гаїк. — Давно би пора... А якого слідчого посилаєте у візиторі?

— Капроньського. Той сам, що їздив уже раз і проводив присягу мужиків... А, так, Ви можете йому дати кілька гарних вказівок.

Він покликав Капроньського, і той підбіг до них з радісною готовістю. Капроньський почував себе не дуже то добре в тім товаристві вони прямо не слухали того, що він говорив з Гаїком. Як відійшов начальник, він почув себе смілішим. Він випрямив ся із достоїнством та спитав:

— Ви бажаєте передати мені просьбу?

— Ви помиляєте ся, — відповів управитель і змірив його насмішливим поглядом.

— То... є... так — бажане?

— Помиляєте ся!..

Самопевність Капроньського відразу зникла. Він знов стояв пригноблений і його вигляд був сумніший як передше. Управитель зібрав всі сили, щоб не розісміяти ся.

— Ви помиляєте ся, — відповів він. Начальник просив мене дати вам кілька вказівок, бо там погане положене.

— Погане! Невже-ж так?

— Дуже погане!

— Мені дадуть сторожу... Та як Тарас попаде на мене, то мені грозить цілком певно смерть... Голос Капроньського задрожав. Управитель усміхнувся і підійшов ближше до него.

— Що ви хочете сказати? — спитав Капроньський.

— Ви маєте знаменитий спосіб спасти себе, мене і всіх від того розбійника. Скажіть його жінці, що коли її чоловік рушить вас або мене, так її і дітий повісять.

— Аж то не правно. Як се розголосить ся, я утрату місце.

— Як хочете.

В той час покличали їх до стола.

Гаїка посадили разом з Капроньським.

Послідний почував ся цілком прибитим, а Гаїк усміхав ся, як передше.

Того вечера, як Гаїк сидів у нареченої, прийшло ся йому пережити ще одну несподіванку. По вечері він підійшов до вікна і хоч як було темно він запримітив, що його слуга балакає з якимсь іздцем. Він напружив вид і пізнав Василя Сохлевича, чоловіка із ватаги Тараса.

— До сто чортів! — кричав він у собі.

— Держіть його розбійника...

Богдан і Ванда підбігли перепуджені. Іздець також почув його крик і скоренько утік на кони.

Закликали слугу.

— Ти говорив тепер з Василем Сохлевичем? — спитав Гаїк.

— Так!

— Чи-ж ти не знав, що він є із ватаги Тараса?

— Господи Ісусе! — скрикнув слуга. Він упевняв мене, що служить в Принківцях, і я йому повірив тай усе, все розказав! А як я єму сказав: ми тепер Тараса не боїмо ся! у нас відбули ся заруччини з багатою панкою! два місяці поживемо тут а поїдемо в Дринківці! — він розсміяв ся і сказав: Коли-б лиш не лучила ся яка халепа і то скоренько ще!

Гаїк охкаючи улав на крісло. Богдан перший прийшов до себе, казав позмикати всі двері, ворота і приказав узброїти ся. Впрочім не мож було великої надії поклати на них. Вони так були перепуджені, що покидали би пістолети, як би лише застукав хто в ворота. Післали сповістити поліцію. Та там відповіли, що би їм не докучали дурницями. В прибитім настрою всі сиділи і прислухували ся найменшому шелестови, вдивляючи ся в зловіщу півню нощі.

II.

В перший день Великодня, всі мешканці Зулавців зібрали ся на майдані, коло шинку під липою. Всі були узброєні і із товпи чуло ся мало склібного ддя Гаїка, який після їх думки запер ся в замок. На майдані не було нікого із панського дому. Староста Болеслав запер ворота і сказав наймитам: „нам боїти ся Тараса немає чого; коли він прийде, ми пустимо його в замок і покажемо, що у-

правителя у нас нема; нам нічого він не скаже. Нам більше є чого боїти ся самих Зулавчан”.

Не було на вічу і наймитів Анниці; вона їм не дозволила йти туди. А сама вона цілий день сиділа непорушено в кімнаті в тяжкій розпущі. Жаль було дивити ся на неї.

В такім настрою застали її священик і попада. Вони поздоровили ся, але бесіда якось не клеїла ся. Всі сиділи дома в просторій кімнаті, залитій червоновим відблиском сонця, і мовчали.

— Яке-ж червоне сонце! — скрикнув вкінці маленький хлопчик.

— То предскаже кров — замітила Галька.

— Так, кров, — повторила Анниці і пригорнула до себе дити. Священик не витримав довше тої мовчанки. Він устав, підійшов до Анниці і взяв її за руку.

— Не вже-ж ти так думаєш? —

— Що можу я думати? — відповіла вона різко. — Хибаж приналежу я до ватаги „мстителів”? Я бідна вдова і повинна всіх любити, щоби дітий охоронити.

В той час у вікно, що виходило в сад, хтось постукав. Всі здригнули, діти закричали. По хвилі показала ся у вікні знов рука, яка остерожно постукала.

— То тато! — скрикнули діти.

— Мовчіть! — сказала Анниці.

— То не тато, а післанець від него. Почекайте отче! Я жінка Тараса і повинна його слухати.

І знову чути було як хтось застукав у вікно. Анниці скоренько скрила ся за дверима і вийшла у сад.

— А що, гарні новини? — спитав священик Анниці, коли вона вернула ся.

— Ти, отче, міг би зробити велику услугу парохіянам, коли-б ти уговорив їх, щоби розійшли ся домів.

— Що говорив Тарас?..

— Я приневолена мати з ним зносини, та охороню від такого нещастя кожного другого, — сказала вона замість відповіді. — Та ти поспробуй їх уговорити розійти ся. Ти зробиш добре діло.

Отець Лев поспішив чим скорше на віче, та намовити мужиків розійти ся, йому не вдало ся.

Була вже одинадцята година в нощі. Кругом було тихо і темно. В тім із дали почув ся страшний тупіт.

— Що се? — питали ся все.

— Що то таке?

Шум і гамір змагали ся. Та ніяк не мож було розпізнати, з якої він сторони походить. Одні кричали, що тисячі людей спускають ся з гір, а другі, що то з долини ідуть. І справді, зі сторони Прута почув ся докладний тупіт кінських копит а потім знов роздав ся різкий згук воєнної труби.

— Гузари! — закричали в товпі.

— Хороніть ся! —

— Ані з місця! — кричали другі.

— Хто може нам закатати стояти тут!

Розюшена товпа хитала ся з одної сторони в другу. Та сей час підбігли до товпи чотири гузари, і побачивши Зулавчан, вистрілили ввоздух.

Вистріли спричинили страшну метушню в товпі.

— Спасайте ся! — кричали одні в смертельнім переполосі.

— Ми не дозволимо убивати себе, як баранів! — кричали другі.

— Беріть ся за зброю! —

Колиб в той час отець Лев, — скопивши зі стіни шинку засвічений смолоскип, не пропав ся через товпу в перші ряди, то прийшло-би було напевно до страшного кровопролиття.

— Хто там? Піддавайте ся! — кричав офіцер.

— Пане офіцер, — закликав у відповіді священик, — тут не шайка Тараса, тут спокійні мешканці села.

— Та вони ждуть Тараса, щоби йому допомогти.

— Ні, вони зібрали ся з цікавості.

— Скажіть їм, що коли не розійдуть ся через п'ять хвиль, то я прикажу стріляти!

Священик переказав слова офіцера товпі. І знову почув ся крик і погрози. Богато бігло через загороди і крило ся в церкві. В п'ять хвиль розійти ся було неможливо.

Через п'ять хвиль розніс ся звук сигнальної труби; гузари з витягненими шаблями вдерли ся в товпу, яка в перестрахи кинула ся в розтіч. Священика, раненого, потручено до дверей шинку. Він ударив ся головою в одвірок і заледво вдержав ся на ногах; по лиці текла кров і він нічого не міг розібрати, що творило ся в п'яті мі глухої нощі; та долітаючи до него стони заставляли здригнути його серцю зі страху; то було щось найстрашнішого, що він пережив лиш в останній часі.

Вкінці шум помалу утих, гузари поїхали дальше в село, і настала повна тишина.

Священик чув тільки зрідка стони і зітхання, що жалібно доносили ся до його напруженого уха. Він ледви міг рухати ся, із ран текла кров; та він поборов свій біль і отворивши двері шинку — закричав:

— Сюди на поміч!..

З початку не вийшов ніхто до него. Він закричав в друге. Аж тоді вибіг до него слуга Абрамка. Священик пішов разом з шинком і попросив там ще трох селян, щоби вийшли з ним зі смолоскипами на майдан. На майдані було п'ять ранених. Чотири мешканці села і один гузар. Жовнір потерпів найбільше зі всіх, бо куля прошила крізь його груди. Отець Лев казав внести його в шинок. Внесли також і старика з раною від шаблі на голові і трох жінок, внесли, що впали без памяти і потерпіли від ударів кінських копит.

В тій хвилі, як отець Лев перевязував їх рани, в шинок увійшов офіцер і кілька жовнірів.

— Цікавість ваших мужиків зайшла трохи за далеко, шановний отче, — сказав він.

Священик не відповів а прилякнув коло раненого. Увійшов військовий лікар оглянув рани і почав перевязувати.

— О, ті всі жити муть, — замітив він, — а наш жовнір мала надія. Куля прошила легкі.

— Драбуги, попам'ятають се. Ви сказали мені неправду — звернувся він до священика — і за то відповісте!

— Полишмо то до завтра, — відповів отець Лев, споглянувши спокійно на офіцера. — Тепер я піду і подивлю ся, чи ще нема ранених. —

Офіцер здивував ся.

— Та ви самі в крові, — сказав він значно м'якше.

Священик нічого не відповів і вийшов з шинку на майдан.

На майдані було тихо. Коло ватри розложив ся відділ гузарів, а другий такий відділ стояв коло воріт замку. По селі також їздили гузари.

Отець Лев пішов до дому. Їмось стрітила його з криком перестрахи, побачивши на його лиці кров, та скоро потім запанувала над собою, хотів іншим разом довгенько побивала би ся з гора. Священик перев'язавши рани рішив не лягати спати.

— Так треба, — сказав він. — Я знаю, що скоро за мною прийдуть. Бійка не могла обійти ся без жертв. В селі, певно, є ранені а може й вмираючі.

Отець Лев не помилив ся. В третій годині в нощі покличали його зі святими Дарами до селянина Марка, який був при смерті. З шинку він кинув ся на стрічу нападникам і дістав шаблем по голові. Облитий кровю він направив ся до дому. По дорозі дістав ще кулю на вздогін, яка оказала ся смертельною і він зайшов до дому тільки на те, щоби вмирати. Жінка Марка відповіла сумно на успокоюване священика:

— Дай спокій! Для мене може бути одно заспокоєне: візьму його зброю і з'умію відістати ся тим драбам!

Священик всюди стрічав то саме бажане, обходячи в досвітніх сумерках одну хатину за другою.

— У нас нема провідника, — говорили селяни, — та за нами вступить ся Тарас. Він не прийшов сеї нощі тому, що в замку нема управителя.

Другого дня св'ятий прийшов в Зулавці піхотний полк. Гузари від'їхали. Полковник піхотинців був розумний чоловік. Розвідавши ся від священика як стоять діла, він рішив доложити всіх старань, щоби лиш селянам не навикирпті ся. Більшу часть жовнірів розмістив в замку, а осталих помістив у дворі Тараса.

— Мені жаль, що приходить ся зробити таку неприємність рідні, о якій мені так багато розказував Тарас, — сказав полковник священикови.

— Ви знаєте Тараса? — спитав здивований священик.

— Так, я був переводчиком підчас його аудієнції у цїсаря. Називаю ся Евген Станчук.

Коли священик шепнув Анниці, що полковник той сам чоловік, о яким їй розказував Тарас, вона задрожала.

— Що з тобою? — спитав священик. — Він не зробить тобі зла, він добрий чоловік.

— Тому то й жаль мені його, — сказала вона, та сейчас умовкла і відвернула ся на бік.

Той нощі Василь різник і Грицько Поменко обходили ціле село і всім господарям говорили:

— Тому, що віча не можемо скликати через „білі мундури”, то ми в той спосіб хочемо почути ваші думки: чи ви згодні з тим, щоби ми удали ся до Тараса і попросили його в імені всіх мешканців села, щоби він відістив ся за насильство? Чи хочете помочі йому?

Всі мешканці, хоч і зі страхом, але згоджували ся.

Коли отець Лев про се довідав ся, рішив донести полковникови. Та полковник уже знав о тім давно.

— Я прийняв всі заходи передосторожности, — сказав він, — завтра будуть похорони і я їх розрішию.

Священик на той раз нічого не сказав на могилі. Вдова Марка нарочно просила його про се.

— Моєму Маркові проголосять иньшу проповідь, — сказала вдова, — і він почує її і в могилі, — та то будуть збройні вистріли.

Того таки дня два мужики, Олекса і старик Василь, обходили всі мужицькі хати і сповіщали, що прийшла вістка, що завтра приїде слідчий і буде розпитувати ся про що говорив Тарас?

— Чи годите ся, щоби йому нічого не розказувати? — питали вони.

Всі годили ся.

Підчас того, як вони так змовляли ся, пан Капроньський їхав у гарній колясці дорогою в Зулавці, в супроводі двох добре узброєних поліцаїв і писаря. Його лице було таке посумніле і застрашене, що прохожі мимоволі затримували ся і напів здивовано шептали: Що наробив той бідний панок? — А слідчий їхав і думав зі страхом: — хто знає, може Тарас перестріляв цілий полк?

Коло моста над Прутом він стрітив перший відділ жовнірів і аж легше зітхнув.

В Зулавцях він поїхав прямо до дому Тараса.

Повозку зіставив далеко від воріт а сам справив ся до господи. Анниці стрінула його незвичайно привітно.

— Я окружний слідчий — сказав він.

— Я вас пригадую собі, — відповіла Анниці. — Чого вам треба?

— Твій чоловік провинив ся перед законом. Та його піймати поки що не можемо, але за те ти, твої діти і твій маєток у наших руках. Як би Тарас тронув хоч одним пальцем мене або кого другого, майно твоє буде відібране, а ти з дітьми підеши в тюрму. Скажи се Тарасови.

— Так, так, — пробурмотала вона, — я вже знаю... Добре, добре писарю — додала голосно, — все буде як сказав ти.

— Та чи скоро сповістиш його про се?

— Зараз!

Капроньський поспішно зник за дверми і скочив до повозки.

Судя Евген, до якого справив ся слідчий від Анниці, утік в шинок, злякавши ся слідчого, бо бояв ся іти проти села. Його брат Кость майже цілих дві години розказував слідчому всякі „богохульства” і „образи” цїсаря, яких мав допустити ся Тарас в своїй бесіді. Слідчий хотів ще було скликати других селян, але то не вдало ся.

Рудий Шимко, як примір, з самого початку попросив всіх усісти, а сам подрібно розказав, як Тарас шукав права, а як прийшло до його бесіди, то звиняв ся, що цілком не памятає, що Тарас говорив. Інші прямо не хотіли зізнавати.

Пан Капроньський рішив від'їхати, хоч у него не було більш нічого, як те, що напів Кость. Та треба було спішити, щоби за дня проминути небезпечні місця.

(Дальше буде).

Заява.

Я, Іван М. Коцко, брат вбитого підчас забурень на університеті у Львові Адама Коцка отсим заявляю, що на дні 25 липня 1910 року одержав суму \$25 з рук п. Каветського і п. Хандоги, котра та сума зістала зібрана на устроєнім „Тов. Гайдамаки“ вічу в дні 24 липня 1910 і призначена яко запомога моїй матери, Саломеї Коцко і покійника мого брата Адама Коцка; рівночасно на дні 26 липня 1910 одержав суму \$20.50 з рук о. Підгорецького котра та сума зістала зколектована дня 17 липня с. р. о. Підгорецьким в Нью Йорку в церкві св. Юрія на сл. В. Сі гроші призначено моїй матери. Я відіжджаю до краю на дні 28 липня с. р. Сі гроші одержав з припорученням вручити їх матери моїй Саломеї Коцко.

Рівночасно складаю сердечну подяку всім жертводателям іменем моєї матери і цілої родини.

Нью-Йорк, дня 27 липня 1910.

Іван М. Коцко.

У відповідь
царо-кнотославним туманам.

Edwardsvill-ський „секед генд“ батюшка, певно що з матушкою мусіли не спати кілька ночей над тою дописею, яку віддали в 26 ч. „Свѣта“ під заголовком „Наша перемога“.

На цілу статтю не моя річ відповісти, бо певно, що найдуться до сего компетентніші і самі собі дадуть раду. Мосю повинністю є лише відповісти батюшці на закиди, що будьто я до Р. Н. С. поприймав самих калік котрих ніяка організація не хотіла прийняти.

Насамперед остерігаю батюшку Орановського, аби за такі напади не дістався часом в „холодну“, себто до „Іванової хати“. Знайте батюшко, що наша організація Р. Н. С. не приймає ніякого члена без лікарського свідоцтва; отже ваша допись нарушує не лише Ч. Н. С. і мою особу, але також нарушує повагу лікаря, котрий був при організованню Від. 40. Відділ сей завязався не в салоні, лише в гали д. Йосифа Гутняк і в тій самій гали знаходиться гр. кат. церкви. Тож не брешіть, що від. 40. завязався в „салоні“, где випалося чотири галони виски і три бочки пива? Знайте батюшко, що ви вашою дописею псуєте і відбираєте „бизнес“ та ширите недовіру до того лікаря, що був при організованню відділу, а сей може вас по американськи добре нагнати. Бо то не з глухим Лемком справа.

Се, що ви напаяли в „Свѣті“ як раз вашому табору липос, бо як раз, так у вас дієсь, а не у нас. Се ви всякими способами і штуками лапасте людей до царславів.

От возмім хотьби отсей

факт о котрім ви самі добре знаєте, бо се діялось в Клівленді де ви були дяком. Чи ж ваша організація не тримала Івана Удича через кілька літ в „Займно поміщи“, члена, котрий жив з незаконною женою. О тим знало правленя „Взаїмно-помощи“ знав о тим о. Капанадзе бувший тоді председателем „Взаїмнопомощи“. Та сталося! Коли Іванови Удичови умерла жінка о. Капанадзе сповідав її перед смертю, а потому похоронив, шумне казав виголосив, все як Бог приказав, і все було „харапо“. Аж ось Іван Удич оженився в друге, і взяв слюб в гр. кат. церкві в Клівленді. Сей час, мов грим з неба далось чути між царославними, що Іван Удич жив з незаконною жінкою, і що йому запомога не належиться, та аж доперва сего року на конвенції ухвалено виплатити йому посмертне, бо слиб були не виплатили, булиб стратили одну блудну „овцу“. Ось такі то у вас православні місіонарі, такі ваші вірні. Який пастир таке стадо.

Тепер вергаю до історії головного Павла, котрого називаєте „каліка онь“? Запитуюсь головачів з Edwardsville, Pa. а іменно „гаспадінов“ Гобляка, Іванця, Сенька: длячого ви і ваша організація прийняла головного Павла до своєї організації, коли „онь“ тепер у вас каліка? Коли Павло тихо сидів і вам ніщо не шкодив тоді був all right. Но коли він зачав з ренегатами борбу, вступив до Р. Н. С. так сей час в очак ваших став „каліка“... Ось такими то способами ви воюєте. Тільки уважайте: „Хто чим воює, від того гине“.

Михайл Бабій

голов. контр. Р. Н. Союз.

3 життя муринаських
дітей в Африці.

Житє маленьких дітей африканських муринав так цікаве, що не від річи буде дещо про него дізнати ся.

Ми тут в Америці часто стикаємося з муринами чи як їх тут звуть „ніграми“ і може навіть не застановляти ся ніколи, що ті чорні люди походять влестиво з Африки, звідки їх насильно привезли до Америки перед многими десятиками літ, коли ще скрізь по Америці панувало невольництво. Предки наших американських муринав жили в Африці і там ще і нині живуть їх брати, деякі навіть в напів ще дикім стані.

Хто був колись в Африці, той з прихильністю пригадає собі на деякі маловажні але цікаві події з життя муринаських дітей.

„Хто боїть ся чорного чоловіка?“ Таку назву носять не раз у наших дітей найбільше улюблені їх забави. В Африці подібна забава носила би назву: „Хто боїть ся білого чоловіка?“

Щоб належито зрозуміти се слово, треба мепкати в Африці, далеко від побережя у густій гущавині, адалека від цивілізованого світа, де рідко коли показується біла людина. „Коли я перед кількома літами — так оповідає славний африканський подорожник Отто Кох, — показав ся в найбільше від культури віддалених місцях Африки, де лиш припадково коли заблукав ся Европеець, повставало між муринаськими дітьми правдиве заворушення. Білий чоловік! Що за чудо, ледви змогло поміститись в голові маленьких чорних. З початку якби якась задума залягла уми малих. Але по хвилиці усі почали страшно кричати і голосно плакати, так, якби хотів хто в тій хвилі роздерти їх на кусники.“

Славний учений і подорожник був для них страшнішим гостем, як для наших дітей в Європі комінар, котрим матери страшать нечемних своїх пестів. Нераз тревало се довгий протяг часу, заки родичі здужали успокоїти і перекопати своїх дітей, що білий чоловік з довгою бородою, не є ще таким нечуваним страхилом, як їм здається.

Сли однак хтось з нас гадав би, що муринаські діти суть так цілком дурні, то дуже помиляв би ся. Уже в найвчаснішій молодості муринаські діти далеко перевищують своїм розвитком так фізичним як і духовним діти білих людей, хоть на жалє в пізнішій віці наступає у них скорий застій, так, що час, в котрім вони суть найбільше здібні до духовного піднесення, так є короткий і обмежений, що аж не хоче ся тому вірити.

Учений подорожник часто годинами приглядав ся, як чорні матери піклують ся своїми дітьми. Возмім приміром купіль. Ванни в нашім понятю у Африці не знають, хотий многі муринаські племена мають велику скількість подібних начинь. Африканські муринки обходять ся однак дуже легко без сего позиточного начиня і уважають його навіть цілком непотрібним. Африканська мурина, купаючи дитину, що заледви має кілька день, не робить собі з тим багато заходу. Зловивши мале немовля рукою за ногу, вкладає його комит головою у ведро води або в ріку, яка пливе недалеко і скоро знова витягає його за ніжку з води. Дитя страшенно верещить, однак матери не багато собі з того що робить, бо сейчас знова в той спосіб вкладає його у воду. Се повторяєсь чотири до п'яти разів, доки аж немилосерна матери не прийде до переконання, що дитина досить вже чиста. Кілько води талігася ся підчас тої купелі, то можна лиш з того догадатись, коли зваять ся, що підчас купелі дитя кричить, а „розумна“ матери з отвореною губою пхас його головою у воду.

Коли вже в той спосіб викупає чорпа матери дитину, навіть без мила, котрого мурини в Африці майже ніколи не уживають, розпочинає ся тоді кормленє дитини. Має воно багато схожості з годівлею малих наших гусят. Чорна мама наліхає губу дитини розтертою кашкою з проса, або чим иншим, що має під рукою і робить се так довго, поки животик дитини не стане подібний до надутого бальона. Мурина є того переконання, що дитина доперва тоді належито наїсть ся, коли се видно і зверху.

Поважаним читачам, нехай не буде то дивним, що і в питю горівки, чи як її звуть мурини „огненної води“, муринаські діти беруть участь на рівні зі старими. Згаданий учений сам не раз бачив, як мурина наповнивши віскою (горівкою) шклянку притулила її до губи малої дитини і в той спосіб приневолила її пілкувати досить велику дозу сего труючого напитку.

У деяких східноафриканських, муринаських племен є такий звичай, що коли дитина має 6 місяців голять їй перший раз голову і мастять шкіру на голові оливою і червоною глиною. Уже в як найвчаснішій молодості завішують дітям на шнурочках на ший різні кусники коріння, дивно оброблені кости, мушельки з водних черепак і інші маленькі окраси, які то окраси мають хоронити дитини перед нападами диких звірів, укушенєм гадюк, скорпіонів, а передовсім перед злим зором недобрих людей.

Поза се не дуже дбають мурини про своїх дітей. Батьки цілком тим не журять ся лишень матери і ті о стільки лиш, о скільки вимагає сего натура, т. є. поки дитина не навчить ся бігати. Опісля тішають ся діти гідною завистю свободою, суть лишені собі самим, можуть робити, що тільки захотять. І власне ся свобода, якою вони тішають ся, впливає успокоючо на їх ум. Духова зрілість, яка наступає у них в 7 або 8 році є саме головною причиною що справляє тільки труду при цивілізації муринав; хотий муринаські діти віддають ся різного рода забавам, то однак не бавлять ся они так, як наші діти; бо вони не суть в стані, так віддати ся забаві, щоб їх цлими годинами не обходив окружаючий їх світ, як се дієсь з нашими дітьми, позаяк їх дух є за неспокийний до сего.

Муринаські діти, побіч інших забав, учать ся стріляти з луків, а також вирізують з дерева фігурки, що представляють рогату худобу, кози, вівці і таке друге. Звичайно в таких разях голова у тих звірят є завелика, підчас коли інші части тіла суть добре удані. Дуже улюбленою забавою у муринаських дітей

є також оббивати кусники дерева у великанське листє африканських дерев, або також і у пматки і бавитись тим, як ляльками, подібно, як се має місце у наших дітей. Також виробляють вони з м'якої глини усяке начинє. Тою послідною роботою займаються передовсім дівчата, котрим і в пізнішій життю припадає в уділі фабрикація горшків до щоденного ужитку.

Також бавлять ся часто муринаські хлопці у війну в лісі, або кидать до себе малими кусниками дерева, котрі подібно, як при нашій грі у пилку, відкидає ся назад при помочи паликів.

Найцікавіше однак є, коли малі дівчата наслідують свої матери при меленю муки і вареню. Роблять они се так ревню і так зручно і старанно, що мимо волі здаєсь, що маємо перед собою не малі дівчатка, але дорослі, досвідчені жінчини.

Різниця між білими а чорними дітьми може ще бути велика, однак при дитячих забавах схожість є так велика, що кождому приглядаючому ся сейчас впаде се в очи.

На шкільний фонд
імени Олени Січинської.

Дня 19. червня на весілю пп. Опалиских в St. Louis Мо. зібрано на рідну школу ім. Ол. Січинської на зазив М. Петровського:

В. Пасічник	\$1.00
В. Колодій	1.00
Емілія Чулок	1.00
Дим. Мороз	1.00
Дим. Опалинський	1.00
Н. Броніцький	0.50
п-і Т. Колодій	0.25
Ів. Аустін	0.25
Генрик Петровський	0.25
Гавриляк	1.50
М. Петровський	1.40

Разом . . . \$9.15

котрі вже вислано до товариства „Дністер“ на книжочку щадничу № 6800 у Львові в сумі К. 44.12.

М. Петровський

200 Victor str.
St. Louis, Mo

Надіслане 124

Ramey, Pa., July 28, 1910.
Високохвальна Редакція! Прошу дуже ласкаво помістити низше поданий виказ жертв на Руску бурсу в Сяноці.

Ялечко Йосиф \$10.00; Всч. о. Василишин \$2.00; Всч. сьвіт. о. Др. Єрми \$1.00; дд. Попивак Юрко \$1.00; Жилка Емілія \$1.00; Пасуляк Гавриіл 50 цнт.; Шаланкевич Ст. 25 цнт.; Ваца Антін 25 цнт.; Сенько Григорій 25 цнт.

Русини із Smoke Run, Pa. Дд. Фрич Демко 70 цнт.; Джмелик Никита 50 цнт.; по 25: дд. Геферт Андрій, Шайна Стефан, Глушко Дмитро, Індзік Іван, Лучка Мартин, Клим Антін, Макаш Василь, Бунга Іван (мол.), Терлецький Михайло, Бунга Федор, Білас Василь,

Карна Йосиф; Марущак Андрій 50 цнт.; Качур Федор 15 цнт.; по 10 цнт.: Фенцишин Федор, Майор Йосиф, Корнас Василь, Терлецький Ілько, Терлецька Анна. — Разом \$21.60.

Дальші жертви прошу присилати на адрес:

Joseph Jaleczko,
P. O. Box 156, Ramey, Pa.
З вис. поважанєм
Й. Ялечко.

Гей Патріоти!

В старім краю наші братя кров свою проливають, житєм накладають за права Української мови і школи, тому і Ви причиніть ся хотий-би маленькими жертвами на шкільний фонд для наших поневолених братів і сестер. Кожний, хто тільки носить ім'я Русин, нехай як найскорше замовляє переписні картки (Post Carte) з портретом погіблого у Львові на університеті бл. пам. нашого брата, Адама Коцка, і при всякій нагоді нехай уживає лишень тих переписних карток; весь дохід з розпродажи тих карток призначений на шкільний фонд в старім краю. З замовленнями спішіть як найскорше, щоби можна в як найкоротшім часі післяти якусь значну суму нашим братям. 10 Post Cart з портретом бл. п. Адама Коцка коштують 30 цнт. Менше як десять не спродає ся. Гроші можна присилати поштовими марками залучаючи крім сего 2 цнт. марку на посилку.

Комітет збирання добровільних жертв на шкільний фонд при Тов. „Руський Молод. Клуб Поступовий в Jersey City, N. J.

Адресувати треба:

Young Mans Progressive Club, P. O. Box 84, Jersey City, N. J.

Заходом Читальні „Просвіта“ — в Syracuse, N. Y. — відбуде ся в понеділок 8-го серпня с. р. в гали Гемінського 1411 Genesee Str.

ПРЕДСТАВЛЕНЕ

ІЦКО СВАТ

ОСОБИ:

Іцко . . . Г. Боднар
Ксенька . . . Н. Шеремета
Галька . . . К. Бамбас
Федь . . . І. Шеремета
Федорович О. Шеремета
Атаназій . . . Н. Крук
Яков . . . Н. Романишин

По представленню пісні народні на хор міш. і мужеський. Закінчать забави з танцями.

Режисер Іван Шеремета.
Дірігент Гринько Боднар.
Початок о год. 7 30 веч.
Вступ 25 цнт.

ХТО не має а хоче дістати банкові папери до пересилання грошей до краю, нехай сейчас пише на адресу: Ruthenian Exchange Co. 184 Hudson St., New York.

„SVOBODA“

(LIBERTY)

The Ruthenian Weekly.
184 Hudson St.,
Published every Thursday at 184
Hudson St., New York, N. Y.

Published by
The Little Russian Nat'l Union
of America.

Established 1893.

REV. P. PONIATYSZYN,
Superintendent

Box 112, Elizabeth, N. J.

Адреса мешканця:

326 Rose Hill Place,
ELIZABETH, N. J.

ANTH. CURKOWSKY, editor,
184 Hudson St.,
NEW YORK, N. Y.

K. KIRCZOW, manager,
NEW YORK, N. Y.

Terms: Two dollars a year.

Advertising rates furnished on
application.

Entered as second-class matter
December 21 1906, at the Post
Office at New York, N. Y. under
the Act of Congress of March 3,
1879.

„Свобода“

часопис для руського народу в
Америці і орган „Р. Н. Союзу“,
виходить що тижня в четвер і
коштує:

в Америці на 12 місяців \$2.00
до стар. краю на 12 місяців \$2.00
в Америці на 6 місяців \$1.00

Оплачувати газету треба всег-
да з гори.

Гроші треба посилати в реджії
сторованих листів, або через ек-
спресовий, або поштовою money
order (моні ордер). Money order
то є карточку, котру дістанете
від почтара або агента на ек-
спресовій офісі, пішліть нам бо
без того ми не годні гроший ді-
стати.

Адрес:

„SVOBODA“

184 Hudson St., New York, N. Y.
Телефон 7074 Spring.

Дописи просять ся писати ли-
шень на одній стороні картки.
Дописи непрягожі до друку на-
писати ся, наколи з гори не було
вказано, що жадає ся її звороту
і не було залучено марок на
зворот.

**До відома
членам Р. Н. Союзу.**

Неправдою є, що я жа-
даючи зміни § 193 статута
Руського Народного Союзу,
мав на цілі мій власний,
приватний інтерес, себто
старав ся о редакторство
„Свободи.“

Сю неправду голосить о.
Понятишин у „Свободі“
вже другий раз мимо сего,
що знає із моєї відповіді,
яку я заслав до „Свободи“,
як також з мого приватного
письма, писаного до него,
що так не є.

Ту саму неправду голо-
сить про мене також сло-
вадка „Svoboda.“

Фактом є, що я о редак-
торство „Свободи“ зовсім
не стараюсь, що сего у ме-
не навіть на гадці не було,
на що маю свідками лю-
дей, з якими я листував
ся кілька місяців тому на-
зад.

Фактом є далі, що я
редакторства „Сво-
боди“ не прийняв би на-
віть хотьби Конвенція
Р. Н. Союзу справді ви-
брала мене редакто-
ром.

Я жадав зміни не лише
§ 193 але і других парагра-
фів і не я, а о. Понятишин
чіпав ся спеціально § 193
як пияний плота.

Ні § 193 ні других не чи-
пав я сейчас після того, як
їх ухвалено на Філадельфій-
ській Конвенції, бо звісна
річ, що всякий параграф
мусить бути правосильний
до слідуючої Конвенції і
зміняти його раніше ніхто
не в силі.

Про § 193 і другі, які на
мою думку потребують змі-
ни, хотів я говорити те-
пер, перед Конвенцією,
бо тепер на се час. По
Конвенції про них говорити,
— буде за пізно.

На проці виводи не від-
повідаю, бо шкода на се
часу і паперу.

Відповідаю доперва те-
пер, бо був хорий.

З поважанєм

Іван Ардан,
член Р. Н. Союзу.

До сеї заяви о. І. Арда-
на уважаю за відповідне до-
дати від себе отсих кілька
слів:

Коли я у відповіді на
другий циркуляр о. І. Ар-
дана зробив йому закид, що
він у своїм виступі проти
193-го параграфу статутів
Р. Н. С. міг мати на оці
лише свій приватний інте-
рес, то я учинив се з пе-
реконання, яке я собі виро-
бив на підставі тих інфор-
мацій, що прийшли були
до мене з кількох досто-
вірних сторін. Вправді о. І.
Ардан каже у своїй заяві,
що він писав до мене при-
ватно про свою безінтере-
совність в оспоруванню 193
параграфу, та я однак ні-
коли не одержав від него
такого письма. Так само,
чи о. І. Ардан „листував ся“
„кілька місяців тому назад“
з якимись там людьми в тій
справі, що він приватного
інтересу не мав, не міг я
нічого знати по тій простій
причині, бо ті люди, з якими
він переписував ся, не по-
казували мені його листів.
Се правда, що о. І. Ардан
у своїм циркулярі відпирив
ся сего, аби він у своїм про-
екті (знести 193 параграф)
мав особисту ціль, та се
однак відпиране було дуже
коротеньке і, як могло ви-
даватись, не дуже щире.
Отже конець-кінців, від са-
мого о. І. Ардана немає я
ніякої певної звістки про те,
якою цілею він руководив
ся, коли проєктував скасо-
ване звісного параграфу.

Тепер однак, коли о. І.
Ардан прислав до „Свобо-
ди“ свою заяву, зміняєть
ся стан річі, і супроти сеї
заяви я скажу від себе таке:
Воно є зовсім можливо, що
ті мої інформації, з котрих
виходило, що о. І. Ардан
мав у своїм проєкті дотично
193 параграфу особисту ціль,
могли бути мильні, неправ-
диві, що й отже моє пере-
коне, оперте на тих ін-
формаціях могло бути хибне
і неслухне. І припускаючи
сю можливість з одної сто-
рони, а з другої сторони
бачучи щирість заяви о. І.
Ардана, я даю йому таку
сатисфакцію, що свій закид,

наче-б він мав свій особи-
стий інтерес в тім, коли
виступав проти 193 пара-
графу, дофаю яко нестійний
і те моє цюфнене нехай
приймуть члени Р. Н. Со-
юзу до своєї відомости.

Днесь по першій горяч-
ковій запалі бачить, здаєть
ся, і сам о. Ардан, що ці-
ла та сварка між ним, а
мною була несмачна і зов-
сім безпотрібна, бо чейже
відкинене якоїсь там допи-
си, хоч би її прислав на-
віть бувший редактор „Сво-
боди“ не є ще так важною
подією, аби через те підно-
сити такий алярм, як би
непрямком якась друга ко-
мета мала засягнути своїм
хвостом землю і розбити її
на кусні або положити ко-
нець їй житю. На мою дум-
ку ся наша суперечка є
лише доказом на те, що
Русинам далеко ще до зро-
зуміння тих слів Давидових:
„Се что добро, или что
красно, еже жити братіи
вкупѣ“, бо Русини готові
за яку будь дрібничку вхо-
питись мов когути за чуби,
без згляду на те, що задля
сеї борби дуже може по-
терпіти добро якоїсь спра-
ви та що з сеї борби може
реготатись весь світ. Но
така то вже наша руська
природна вдача тай вико-
ренити її, здаєть ся, дуже
тяжко...

Розумієть ся, що як при
кождій суперечці, так і при
нашій мусіло щось обірна-
тись мені, а щось о. І. Ар-
данови. Но мені о. І. Ар-
дан більше досолив, як я
йому, бо він називав мене
і деспотом і брехуном і
польським шляхтичем з пра-
вом: „не позволяю“, а я,
як кождий знає, йому епі-
тетів з такої бочки не при-
кладав. Крім сего, по сто-
роні о. Ардана стояли і
Нью-Йорські академіки зі
своїми „Гайдамаками“ і ру-
сько-американські презби-
теріяна зі своїм „Союзом“
і цареславні батюшки зі сво-
ім „Свѣтомъ“ і всі вони
писали або пишуть йому
похвальні пісні, розумієть
ся, на мій кошт. Коли я
взагалі о. І. Ардана оби-
див, то хіба тим, що заки-
нув йому приватний інте-
рес та що титулюю його
словом „отець“. Першу о-
биду, значить, сей приват-
ний інтерес я вже відкли-
кав, а коли о. І. Ардан за-
жадає, аби його не звати
„отцем“, то я і се відкли-
чу, хоч з другої сторони я
бачу в тій назві честь, а не
образу. Взагалі я руково-
джує тут засадами хри-
стіянської морали, котра
приказує, щоби прощати
своїм ближнім всякі урази;
отже з своєї сторони я про-
щаю о. І. Арданови всякі
обиди, і маю надію, що й
він мені простить.

Вкінці, я думаю, що над
сею справою, чи 193. па-
раграф статутів Р. Н. Со-
юзу є мудрий чи дурний,
вмістний чи невмістний,
нема що тепер дискутува-
ти, бо її рішать панове де-
легати на Конвенції, яка
відбудеть ся вже в короткім
часі і з своєї сторони я у-
важаю перепалки з о. І.

Арданом за скіпчені. — Ро-
зумієть ся, що „Свобода“ є
отворена для кождого чле-
на Р. Н. Союзу, коли його
допис є сего рода, що мо-
же бути поміщена. — Сла-
ва Ісусу Христу.

о. П. Понятишин.

Віче в Олифант, Па.

Віче, про яке свого часу
оголошувало ся в „Свободі“,
відбуло ся дня 24 липня с.
р., на жаль, при дуже малій
участі, бо всего зібралось
100 людей.

На віче прибули о. І.
Кузів з Wilkes-Barre, Pa., о.
М. Баранський з Alden Sta.
Pa., і о. Левинський з Ed-
wardsville, Pa. Віче в озна-
ченім часі, отворив п. Ми-
хайло Бабій короткою про-
мовою, і на председателя
покликав д. Ю. Хияка.
Секретарювали пп. Михайл
Бабій і Максим Хомин з О-
лифат, Па.

Уділено першого голосу
о. Кузовому, котрий в крас-
норічевій бесіді представив,
що ми, Русини, були колись
славні, мали своїх князів,
свої школи, свої гроші і
своє військо. Колись на
Руси було ліпше; але Русь
розпалась і часть забрали
Москалі, а часть Поляки.
Пізнійше наша галицька
Русь дістала ся під Ав-
стрію. На нашій Руси тоді
було таке, що крім попа, і
хлопа, ніхто не лишив ся,
бо руська шляхта вся пі-
шла у лядські найми.

Коли в Австрії настав
цар Йосиф II. той пізнав-
ши споїбність руського на-
роду, заложив університет
для Русинів у Львові. Та
біда, що тоді Русини не
мали своєї інтелігенції, бо
ляхи, наші вороги, руську
інтелігенцію знищили, тож
не було кому на універси-
теті учити свого рідного
слова. Зачали учати якоюсь
„тарабарщиною“ язиком не
зрозумілим, і тому наш
руський нарід не міг нале-
жито розвинути ся і вико-
ристати свій університет.
Та пізнійше найшов ся оден
молодий чоловік бл. п. Мар-
кіян Шашкевич, котрий за-
чав писати язиком хлопсь-
ким, зрозумілим і аж до-
перва тоді наш руський
народ зачав освідомляти ся.

Коли Поляки прийшли
до сили в Галичині, зачали
лазити до австрійських ці-
сарів, і ті усунули руський
і німецький язик а наки-
нули польський язик на
українським університеті.

Русини все боролись о
свій університет, але все
було їм відмовлено прав
своєї рідної мови.

Так тягнуло ся аж до
часу, коли в Австрії заве-
дено загальне голосованє і
Русини вибрали до парла-
менту своїх 28 послів. Ті
правительству зложили та-
ку заяву: Ми маємо 1400
академіків, дайте нам уні-
верситет. Правительство
відповіло, що дасть але пі-
знійше, бо то ще не на часі.
Ну! і до того дійшло, що
оден акад. Коцко упав від
ляпкої кульки, а кількох
ранених, кількадесят зам-
кнених. За що? За свій рід-

ний руський язик, за русь-
кий народ. Кров Адама
Коцка зродить таких борців
тисячі — ще потягне рік
два — а синьо жовтий пра-
пор засіє на землі галиць-
кої Руси.

По сій промові хор оли-
фантський відспівав мо-
литву Лисенка: „Боже ве-
ликий єдиний, Русь-Україну
храни“.

Другий забрав голос д.
П. Кирилюк, дяко-учитель.
Не давно тому залунав був
клич віч по цілій Америці,
щоби віддати честь Миро-
славови Січинському. Ось
знов нова могила, виросла
за долку робучого руського
народу, котрому ляхи не
дають розвинути ся. Ляхи
уложили для руського хло-
па §§ які всі стремлять до
сего, аби не дати йому про-
світи. Лях потрафить русь-
кого хлопа убити як пса,
і за те дістане 50 К. карі.
Отже — таким як був пок.
Маркіян Шашкевич — так
і нині вийшли наші руські
люди і кличуть дайте нам
просвіти. Ляхи кажуть не
дамо. І от знов полилась
руська кров і то не на
війні, але такої в своїй
власній хаті. в мурах уні-
верситету; за те що Русин
посьмів домагатись своєї
рідної мови. Вкінці бесід-
ник вносить, щоби на вічу
в Олифанті Адама Коцка
узнати героєм.

о. М. Баранський обгово-
рив про Тов. „Просвіта“
котре то Тов. видало стіль-
ки книжок для українсько-
го руського народу. Згадав
також як ляхи уміють без-
лично брехати перед ав-
стрійським правительством,
що будьто в Галичині є
2700 шкіл народних — а
виказалось що лише є 1670.
А ти хлопе плати податки.
Також навів, які то без-
правства діють ся по судах
руському хлопови. Як пан
„шляхтич“ украде 10.000
К. так сейчас виправляють
його поза границю, тай і
там далі гуляє, а як
хлоп украде пів вязки со-
ломи, так сейчас пакуй на
3—6 місяців тюрми. По
скінченій о. Б. бесіді хор
відспівав „Ще не вмерла“
присутні всі повставали з
місць.

Опісля забрав голос о. І.
Левинський з Edwardsville,
Pa. В своїй бесіді навів
блуди руського народу. Всі
кричать, що дзвін вічевий
кличе на віче, Так колись
на Руси по селах дзвонили,
коли дикі „орди“ татарів
нападали на руські села.
Однак: тоді всі бігли, хто
з чим міг боронити свою
вітчину і уважали звідки
ворог нападає. А нині що?
Нині ворог лютий гірше Та-
тарина, нападає і кров лє
з наших руських дітей.

А ми що? Лише нас тіль-
ки є в Олифанті, кілька тут
на вічу? Коли бесідник про-
читав за віче в Олифанті,
гадав, що сотки застане, а
тут голі стіни. Если ми бу-
демо такі байдужні, то пе-
вно що ніколи нічого не
дібемо ся. Мирослав Сі-
чинський убив Потоцького
за хлопську кривду, і всі
гадали, що туй-туй вибух-

не революція між руськими
хлопами. І Січинського вса-
дили в тюрму, і ми днесь
про него вже цілком майже
забули. От — знов кров з
нас лє ся, а нас се не бо-
лить. Погляньте як Аме-
риканці боролись за свобо-
ду. А миж не маємо своїх
Washington-ів? — Січин-
ського, Стасюків, Каганців,
Коцків? За що вони потер-
піли? Не за свободу? Як
маємо йти у біт, то йдім
разом всі, а як не йдуть
всі, то ліпше ніхто.

На кінці, забрав голос д.
Максим Хомин. Говорив,
що тому нам зле, бо ми са-
мі собі тому винні. Як хто
дбає так має. Тому нас Ру-
синів Поляки так тракту-
ють, бо ми о себе самі не
стоїмо. Ми Русини в Аме-
риці вмiсто братись до про-
світи, лише за віри сва-
римось. Погляньте! кілька
то днесь наших Русинів
сидить по салюнах при
шклянках, кілька їх сидить
в домах при картах? А де
йде о народну справу, там
вони не прийшли. Також
згадав бесідник про місце-
ву читальню, котра має
книжок на кілька сот ко-
рон, та на жаль нема їх
кому читати. „Брати —
горніть ся до просвіти —
говорив він при кінці —
нині мечі та маніхери не
мають сили, нині просві-
та здобуває силу. Если бу-
демо просвічатись добри-
ми книжками, часописами
— певно що тим своїх во-
рогів побідимо.

Опісля Михайло Бабій
вніс слідуючі резолюції:

1) Пятнуємо варварське
поступованє польських ху-
ліганів, котрі ставляють
перешкоди в науці нашій
руській молодіжи на укра-
їнським університеті у Льво-
ві.

2) Виражаємо свою по-
горду цілому зборови про-
фесорів на львівським уні-
верситеті під командою рек-
тора Гломбінського, які
були ініціаторами проливу
руської крові в мурах уні-
верситету.

3) Пятнуємо односторон-
не веденє слідства на львів-
ським університеті — як
рівнож домагаємось усту-
плення намісника Бобжин-
ського з уряду.

4) Домагаємось від пра-
вительства строгого слід-
ства та вишукання між поль-
ськими студентами убій-
ника бл. п. Адама Коцка.

5) В разі тупованя спра-
ви, остерігаємо правитель-
ство перед наслідками, які
можуть повстати серед роз-
яреного народу.

6) Домагаємо ся безпро-
волочно заснованя само-
стійного українського уні-
верситету у Львові.

7) Узнаємо Адама Коцка,
що поляг від вшехпольської
кулі, народним героєм.

8) Зібрані висказують
своє співчутє і жаль, мате-
ри Адама Коцка, котра у-
тратила свого сина, свою
надію на старість.

Відтак на зазив о. Сен-
децкого присутні зложили
жертву в кв. \$16.80 з при-
значенем на „Рідну шко-
лу“.

Хор відспівав „Не па-
ра“ — і віче закінчилось.
Михайло Бабій.

Тут не зашкодить долати
кілька уваг що до нашої
руської байдужности. Оли-
фантске віче було запові-
джене о. Сендецьким через
2 тижні в церкві; крім се-
го було оголошене в „Сво-
боді“ відповідною відозвою.
На віче прибуло кільканай-
цять мушан і женщин зі
Скрантон, Па. з Едвардс-
віл, Па. п'ять і оден з Мей-
філд, Па. І сльб не чужо-
сторонні люди не булoб з
ким віча перевести. Ну! а
деж були славні Олифанці?
Деж ті поховались, що так
себе величають радикала-
ми? Га! Та з такими ради-
калами певно що далеко не
зайшлись! Дня 24-го
юнія с. р. на „прогульці“,
то було Ває тільки, що
другі народи чудувались,
що Олифантска громада та-
ка велика. А на Всенарод-
нім вічу якби не чужі лю-
ди були прийшли — так
на сьміх галя булаб порож-
на. Може бути що декто
образить ся і погніваєсь,
що поміщаєсь такі острі
напівня „патріотів“ в
„Свободі“, але мають нам
чужосторонні люде давати
упізнєня — волимо ми са-
мі себе напімнути і на лі-
пшу дорогу напровадити.
Най свій свого научас і су-
дить.

А тепер до Вас, соломя-
них „руссеских патріотоф“.
Деж Ви були, славні Феку-
ли і проч. патріоти „твер-
долобів“ якось не хотіли,
чи може не сьміли свої
„глаза“ з витертим чолом
показати на Всенародне ві-
че? Прецінь то не було
партійне віче, але Всена-
родне. Хиба у Вас не ру-
ське серце бе — хотьби на-
віть і з двома сс? Хиба
Вас не обходить народна
справа і руська кров? Ви
радне підете на „Welch-
манські“ концерти, пікні-
ки, бо що Вас може обхо-
дити кров що з „україн-
цов“ лє ся?

О скільки я довідав ся,
то наші „твердолоби“ не
то, що самі на віче не прий-
шли, але і других підмо-
вляли, дурили, що на віче
треба платити вступ \$1.00,
та через то багато несвьі-
домих людей вже таки з
дороги завернулось.
Найцікавіше те: що ко-
ли віче відбувалось, то Оли-
фантські водителі „твердо-
лобів“ майже всі стояли по
„корнерах“ в роді росій-
ських „жандарів“ — певно
що таке було їм дано сви-
ще: „Стреци одну неділіму
общє-руську матушку Ра-
сєєско!“

Тепер суди їх народе.
М. В.

Просьба.
Брата краєани!
Кацалські ренегати-ро-
сійські поклонники, перше
гр. кат. св'ященники а піз-
нійше шизматичькі задали
нашій гр. кат. церкві в А-
мериці страшну рану че-
рез те, що за москoвськє
рублї запродали кліатї Юди
нашіцкї церкoв шизматикам і

перетягнули напих людей
на шизму. Горетка паса-
їцких парохіян не дала ся
збаламутити і лишила ся
вірними своїй церкві і вірі.
Але церкви не мож було
уратовати, би хруні батюш-
ки і тростієц захирапчили
її у свої руки. Ми без цер-
кви не можемо бути а ви-
будувати о своїх силах ніяк
не потрафимо, бо нас є
мало. Колекторів не виси-
лаємо, бо з того більше
страсти для народа і для
церкви чим зиску. Тому
маючи вже свого св'ящен-
ника, беремо ся до будови
своєї церкви а Вас горячо
просимо:

Поможіть нам своїми жер-
твами вибудувати скромну
церков, та кілько дасть ся
вирагувати збаламучених
напих братів російськими
агентами з шизматичького
багна. Американська гр.
кат. Русь велика громада,
а громада по ниточці тай
бідному сорочка. Не дайте
нам загинути; поратуйте
нас своїми жертвами а Бог
воздасть Вам стократно на
здоровлю, роботі, діточках
і многих і благих літах.

Ласкаві датки зложити на
руки своїх оо. Духовних
або предсідателя братства
єсли нема в місци св'ящен-
ника. Clifton, 1. серпня '10.

о. Олекса Пристай св'ящ
Олекса Пеляк
Константин Петрик кас.
Александр Хованець.

НОВИНКИ

НАЛЕНДАР.

Серпень.

4 Ч|Марії Магдал.

5 П|Теофіла, Троф.

6 С|Вориса і Гліба

7 Н|† Усп. св. Анни

8 П|Брмолея

9 В|Панталеїмона

10 С|Прохора

— На пам'ятник Шевченков
у Києві зібрано до тепер около
60.000 рублів (150.000 кор.)
жертв. З 50 проєктів пам'ятника,
надісланих на конкурс до Комі-
тету, не було жадного, який би
можна було прийняти, тому Ко-
мітет розписав новий конкурс.

— Стріляють до селян. „Діло“
пише: Вночі на 3 м. м. вийшов
бідний чоловік в Старяві добро-
миського пов. на ріку Стрвж
зловити яку рибку на неділю, а
може бідачиско цілий день і не
ів. Тоді стражник камеральних
лісів Ляхович, заступаючись в
корчмі, вийшов з неї о 1. год. в
ночі і побачивши на ріці св'їт-
ло, пустив ся ловити рибака. Се-
лянин згасив св'їтло і почав уті-
кати. На се Ляхович вхопив ру-
шницю і вистрілив за утікаючим.
Припадок хотів, що набій поці-
лив не рибака але зовсім невин-
ного хлопця, що пас конї біля рі-
ки. Ляхович впакуєс йому кіль-
ка шротів в ноги і тепер хлопець
лежить та стогне, бо шріт пече
його а батько зарібник не має за
що піти до лікаря, щоб шріт си-
нови витягнув. Стражник Ляхо-
вич ще кпить собі з бідного хло-
па заміськ поїхати з ним до ліка-
ря, а перед людьми бреше, що
рушниця сама вистрілила, та що
„хтось“ потягнув за курок... Так
само місцева жандармерія не
зробила з того випадку ужитку
і не зробила донесєня до суду.

— Змаганя українських селян
в Росії до вищої осьвіти. В вели-
кому торговельному селі Уразо-
во Воронїжської губ., котре чи-
слять около 15 тисяч жителів У-

країнців, повстала заходами і с-
лами селян реальна гімназія. Од-
них добровільних даток на осно-
ване гімназії вплинуло від місце-
вого населєня 10 тисяч руб. (25
тисяч корон). Волосний сход
(збірна Рада громадська) при-
значив на будову гімназії 10 т.
рублів і зобов'язував ся давати
річно на удержанє гімназії по
1000 руб. Сусідна громада Дзу-
лученська також призначила на
гімназію 2500 руб., а Валуїське
повітове Земство 3000 руб. Один
місцевий багач дав безплатно
для потреб гімназії свій великий
будинок. Уразовці дуже задово-
лені з своєї гімназії, кажуть:
„Нехай у Питері (Петербургі)
університети ріжні будуть, а у
нас хохлів (так себе називають в
деяких околицях українські се-
ляни відріжняючи себе від каца-
пів (великоросів) — хай уся Ро-
сія знає — реальне училище!“

— Дніпро і Дністер висиха-
ють. З Катеринославщини доно-
сять „Раді“, що ріка Дніпро зро-
била ся там дуже мілка, так що
пароплави ледви можуть їздити.
Для Катеринослава висиханє
Дніпра може бути великим не-
щастєм, бо водопроводні сосуни
можуть лишити зовсім без во-
ди. Замічено також, що й наш
Дністер висихає поволі. У нас
Галичині не помічає ся висиха-
ня Дністра, бо тих кілька плит-
ких пароходів що їздять по Дні-
стрі понизше Галича, не потре-
бують дуже глибокої води. Впро-
чим в Дністер вливає ся багато
рік в Галичині. Але на росій-
ським боці плавають Дністром ве-
лікі і глибокі пароплави і там
обниженє стану води в Дністрі
дало ся відчути. Багато місць за-
несло намулом так, що два паро-
плави т. зв. „землечерпатки“ не
можуть поглибити русла ріки.
Межи Могилевом а Ямполем пе-
рестали плавати пароходи, на
чим терпить торгoвля.

— Убийник цїсарєвої Єлїса-
вети. Член міжнародного крими-
нального конгрєсу в Ціріху,
Вінд, відвідав недавно Люкенія
убийника цїсарєвої Єлїсавети.
Найшов його в дуже добрім на-
строю. Люкені сидить у високій,
великій сали, з гарним видом на
жєнєвське озеро. Займаєт ся ін-
тролігарством. Вільно йому ку-
рити тютюн і від часу до часу ді-
стає вино. Ліжко, де Люкені
спить, дуже вигідне. В комнаті є
електричне св'їтло. На стїнах
від товаришів в'язниці, що вий-
шли вже на волю. Між картками
висять образки цїсаря Франца
Йосифа і цїсарєвої Єлїсавети.

— Біда зі щурами. В однім
російським місточку появил ся
велика сила щурів. Вони прий-
шли з ріки, розлізли ся по цілїм
місті і почали гризти все, що їм
попало ся. В коморах і пивни-
цях не можна було нічого вдер-
жати. Потому щури почали на-
падати на домашню птицю. По
кілька разом нападають на кури,
качки, гуси а навіть на великих
індиків.

— Продають дівчат. В казан-
ській губернії мешкає багато
Татар. Вони переважно дуже
бідні і голодують часто. Голод
приневольєс їх продавати свої
власні діти особливо молоді дів-
чата. На такий товар знаходять
ся купці головнo з Туреччини.
Вони купують молоді дівчата і
посилають їх до домів роспусти
в Туреччину. За одну дівчину
платять звичайно по сто рублів
а про купно повідомляють вла-
сти.

— Жінками поміняли ся! В
однім селі коло Київа поміняли
ся два чоловіки жінками вже
шість літ і до нині живуть всі че-
тверо задоволені. Заміна ся від-
була ся коло коршми при цілій
громаді і при добрім могорччу.
По могоричи кождий чоловік за-
брав „нову“ жінку за руку і від-

вів до себе. У одного з них є з
новою жінкою кількоро дітей.
Селяни з початку жартували над
„мінйлами“ а потому привикли
до сего і дали їм спокій.

— Ластівки гинуть. З Франції,
Італії і Еспанії доносять, що там
сего року майже нема ластівок.
Одні вчені пишуть, що на ластів-
ки зайшла тепер якась заразли-
ва хвороба, а другі, що се люди
винищили їх так дуже. Найбіль-
ше нищать сі пожиточні зв'їра-
та в Італії.

— Найдорожше яйце. Якійсь
п. Місей великий багач, купив
недавно на ліценції яйце альки.
Алька, то рід такої птиці, що
давно жила далеко на півночі.
Мешканці північних країв по-
лювали часто на сі птиці, бо їх
мясо і яйця дуже смачні. Тепер
тої птиці вже нема на цілій зем-
ли, длятого її яйця такі дорогі.
Згаданий пан заплатив за одно
яйце 6 тисяч 48 корон. Той сам
пан Місей купив був ще давній-
ше одно таке особливо красне
яйце і заплатив за него навіть 7
тисяч 560 корон!

— Найменша держава на сьві-
ті є островець Таволяра на пів-
нічно-східнім побережє Сарди-
нії. Островець сей має всего 22
кілометрів довкола і крім кіз
жигє на нїм около 200 людей.
Давнійше панував там король;
тепер є там рєпубликанський у-
стрій. Люди вибирають собі на-
чальника на десять літ. Щасли-
вий сей народець не має ні пар-
ляменту, ні війська, ані навіть
поліції тай не знає, що то подат-
ки. Так само нема там ні суду, ні
арешту, а коли комусь стане ся
яксь кривда, то люди самі собі
роблять справу.

На дохід жертв послїдних кровавих подїй на львівськїм універзитетї
відограє ся драма

Заходом Комітету „Боевого Фонду“, Злучених Товариств і Брацтв
з Нью Йорку

НЕЩАСНЕ КОХАННЯ

ШТУНА НОНКУРСОВА П. Я. МАНЬНА, В 5-ОХ ДІЯХ ЗІ СЬПІВАМИ І ТАНЦЯМИ

на дни 6-го серпня 1910 р.

В „ARLINGTON HALL“, 19-23 E. 8th STR., NEW YORK.

ОСОБИ:

Михайло Тютюн, заможний чоловік	Хведор	 д. Т. Качмар
..... д. І. Павловський	Остап	 д. В. Степин
Кулина, його жена... п. М. Угорчакова	Кузьма	 д. І. Вілобрам
Варка, їх дочка п-на Й. Лонтка	Хвеська	 п. А. Ольшевська
Семєн, парубок ... д. В. Шандрівський	Миляшка	 п-на А. Петровська
Йосиф, наймит у Тютюна	Хавря	 п. Т. Стешинова
..... д. М. Угорчак	1-ий староста	 д. Ю. Кузик
Зінька, сільська п'яниця	2-ий староста	 д. А. Шандрівський
..... п. М. Малієвичева	Старшина	 д. Ю. Кузик
Хведот, деньщик	Рибак	 д. В. Малієвич
..... д. В. Малієвич	парубки	 д. Т. Качмар

Режисер д. В. Малієвич. Диригент д. А. Стиловський. Музика проф. Смолинського.

ЦІНИ МІОЦЬ:

F125

Крісла першорядні	 1 дол.	Крісла четверторядні	 35 цнт.
„ другорядні	 75 цнт.	„ на галерії	 35 цнт.
„ треторядні	 50 цнт.	Місце стояче	 25 цнт.

Початок точно о годині 8-ій з вечора.

Увага: З причини, що закони ньюйорського стейту заказують всяких театральних
вистав в неділю (почавши від 12-ої год. вночі в суботу) а повиспа
штука є дуже довга і вимагає чотирогодинної гри, тому просить ся наш
Вп. Загал зійти ся точно о год. 8-ій вечером.

РОДИМЦІ!
Страшна подія у столиці галицької Руси-України потрясла серцем кожного
з нас: отсе опять кров наших Мучеників забагрила нашу землю, опять пазурі
дикого грабіжника впили ся у груди нашого люду!
Зазеленіла нова могила... забрязчали кайдани....
І ми Русини-Українці, живучі в Нью Йорку, та злучені в Комітет „Боевого
Фонду“ подаєм помічну руку нашим борючим ся братам, устроюючи в користь
фонду помочи Мученикам та на борбу з відвічними нашими ворогами отсе пред-
ставленє. — Ціль св'ята — тому не сьміє в сей день хибувати ні одного, в чїйх
грудях пливе ще капляна козацької крові.
Не словами — а ділами Встане Україна!...
За Комітет „Боевого Фонду“:
Триг. Хунатевський, прдс. Лешо Ярема, кас. Яків Хорнат, секр.

— Бачити якусь річ, се зна-
чить повірити в ню. Так само є
з чутєм. Коли почуєте, що рев-
матичні або иньші болі, на які
є нараженє людське тіло зника-
ють за ужитєм славного Кото-
вого „Pain Expeller-y“ Ріхтера,
тоді повірите в нього, а ваша ду-
ша буде радувати ся. Ціна фла-
шочки 25 і 50 цнт.

СТЕРЕЖІТЬСЯ ОШИБОК.

Ніхто не є в силі заєсїдї о-
минати усі ошїбки, але кождий
з нас може перед деякими з них
устеречи ся. Тепер, в горячїй
порї року ми повинні передовсім
звертати увагу на дієту позаяк
всяка ошїбка в сїм напрямї мо-
же бути небезпечною а навіть
дуже шкідливою. Необхідною рі-
чю є бути незвичайно умірко-
ваним в їдї і питю і сєйчас за-
побігати, кілько разів покажуть
ся хотайби і найлекшї ознаки
нєстравности. Найліпшим сред-
ством в такїм разї є Трієра А
мериканський Елїксїр Гіркого
Вина, котрий сєйчас ділає на
замо жєрело недуги. В незви-
чайно короткїм часї скріплює
він орґани травлєня і робить їх

податними до правильного спов-
нюваня їх повиннєстей. Є се лїк
незвичайно добрий в усіх недугах
жолудка, недомоганях, нер-
вовности, вичерпаню і некро-
вности. В часї літа повинно ся
мати сєй лїк заєсїдї під рука-
ми. По всїх другєторях.
JOS. TRINER,
1333-1339 S. Ashland Ave.,
Chicago, Ill.

Михайло Угорчан,
РУСЬКИЙ ХАРАКТЕРИЗАТОР
виписує ріжні українські і инші
костюми на предсталєня і характеризує
по пивьких цінах. Замовлєня приймає
на 14 днів перед предсталєнєм.
641 E. 11-th St., 2nd floor, New York

**Хто не уміє говорити
по англійськи**
а хотів би мати доброго помічника
до науки, нехай купить собі
Русько-
Англійський **ТЛУМАЧ**
Сторін 256. Тверда оправа. Ціна 60 центів.
Гроші висилаєтє враз з замовлєнєм, череа
монї-ордер або почтовими марками.
Замовляти у:
And. Sawka, 52 Greene St., Jersey City, N.J.

SCRANTON, PA.

Велике Народне Віче

в справі послїдних подїй на львівськїм уні-
верситетї і в справі фонду боевого

відбудє ся

в гали церковній при N. 7th Str.

в неділю дня 7 серпня 1910 о год. 7 вечер.

КОМІТЕТ:

о. Левинський, Григ. Мрикало, Петро Кирилук, Юрко
Крайківський, Василь Гришко, Стефан Чолій, Василь
Гойдич, Василь Груцеляк.

СПРАВИ Р. Н. СОЮЗА.

Покровитель і почесний член
Р. Н. Союзу.

Іх Преосвященство Стефан Со-
тер Ортинський, перший ру-
ський єпископ в Америці.

Головний Уряд „Р. Н. С.“ на ро-
ки 1908—1910.

Духовний управитель:

о. Михайло Балог,
712 Carson St. S. S. Pittsburg,
Pa.

Предсідатель:

Дмитро Канітула,
McAdoo, Pa.

Місто-предсідателя:

Марія Черемшак,
Trenton, N. J.

Місто-предсідатель:

Федор Гут Кульчицький,
Pittsburg, Pa.

Касієр:

Алексій Шаршонов,
524 Pine & Franklin St.
Shamokin, Pa.

Секретар фінансовий:

Семен Ядловський,
Box 76, Jersey City, N. J.

Секретар рекордовий:

Теодозій Лабовський,
Box 76, Jersey City, N. J.

Радні:

Михайло Беля, Holyoke, Mass.
Петро Ярема, New York, N. Y.
Іван Глова, Shamokin, Pa.
Анд. Стефанович, Pittsburg, Pa.
Алексій Горбаль, Derby, Conn.
Михайло Чергін, Cleveland, O.

Контрольна Комісія:

о. Д. Добротвор, 25 Chestnut St.
Yonkers, N. Y.
Василь Гришко, 439 N. 6th Ave.,
Scranton, Pa.
Михайло Бацій, Box 1464 Oly-
phant, Pa. Lack. Co.

Директор друкарні:

о. П. Понятишин,
Box 112, Elizabeth, N. J.

Адреса мешканця:
326 Rose Hill Place,
Elizabeth, N. J.

Редактор:

Антін Цурковський, 184 Hudson
St. New York, N. Y.

Менеджер друкарні:

К. Кирів, 84 Hudson St., New
York, N. Y.

Головний організатор:

Мих. Беля, 56 Hamilton St.,
Holyoke, Mass.

Головна Канцелярія Р. Н. Сою-
за знаходиться під числом 123
Sussex St., Jersey City, N. J.

ЦІНИ І ПРАВИЛА ОГОЛОШЕНЬ В „СВОБОДІ“.

- ОГОЛОШЕННЯ БІЗНЕСОВІ, які йдуть довгий час (від 3 міся-
ців до року) платять ся після спеціальної тарифи, яку інтересовані ди-
стануть на жадане листовно.
- ОГОЛОШЕННЯ БІЗНЕСОВІ по 3 цнт. від
слова за кожний рік.
- ДРІВНІ ОГОЛОШЕННЯ, які: мітинги брацтв і товариств належа-
ють до Р. Н. Союзу поміщає ся безплатно один раз в рубриці „Рух в
Відділах Р. Н. Союзу“.
- ОГОЛОШЕННЯ ТЕАТРАЛЬНИХ ПРЕДСТАВЛЕНЬ І БАЛІВ по
2 центи від слова для брацтв і товариств належачих до Р. Н. Союзу,
а для товариств не належачих до Р. Н. Союзу по 4 центи від слова.
- ПОШУКУВАННЯ ОСІБ І РОБОТИ по 2 центи від слова за най-
менше 10 слів.
- КОНКУРСИ ПАРОХІЙ і інших по 3 центи від слова.
- ПРОПОЗИЦІЇ ЖЕНІТБЫ по 10 центи від слова за найменше
10 слів.
- Одноразове оголошене адреси 25 центи.
- Належність за всяке оголошене мусить бути прислана з грош та
в цілості. В противний раз оголошене безсильно не поміщає ся. На-
лежність за дрібні оголошення можна присилати також поштовыми
марками.
- Кожде оголошене мусить бути в редакції на тиждень перед да-
тою виходу того числа часопису, в якому воно має бути поміщене. Ого-
лошене телефоном не приймає ся.
- За зміст оголошень або за відвечальність оголошуючих ся в ча-
сописі фірм редакція не приймає ніякої відвечальности.
- Кого-б скривджено, або в ким зли обходжено-б ся в тій фірмі,
яка оголошує ся в нашій часописі, нехай про се сейчас повідомить ре-
дакцію, а коли подасть достаточні докази ошукства, винике ся оголо-
шене несовісної фірми; проти сего редакція доложить всіх старань, щоб
ошукства потягнути до відвечальности.
- Редакція має право відкинути або перервати яке небудь оголо-
шене, не подаючи причин.
- Редакція має право жадати від фірм або незаних осіб, щоб
прислали докази, що ведуть свій бизнес чесно і дійсно зможуть додер-
жати того, що обіцяють в оголошенні.
- В оголошенні мусить бути тільки правда. Редакція має право
відкинути всяке підозріле оголошене.
- Оголошення мусять бути писані пером, виразно і на одній сто-
роні паперу.
- За дрібні оголошення редакція не висилає ніяких покейтовань.

До всіх Вп. Секретарів і Організаторів Відділів Р. Н. Союзу.

Звертаємо отсим увагу пп. Секретарів, щоби не
прислали декларації без виповнення свідощтва лікар-
ського, яке знаходить ся на другій стороні декларації,
позаяк такі не будуть прийняті. Члени понад 43 літ,
мають предложити метрику або який инший доказ
свого віку.

Рівнож при виповнюванню декларації просимо на-
те уважати, щоби на декларації було подано на яке
посмертне член хоче належати перечеркнемом слова
цїле або половину посмертне (ого), кільки має він і його
жена літ, імя жени або якого иншого члена родини,
після того, кому член записав посмертне. Секретарі
мають уважати, щоби член заявив якої єсть віри. Не
вистарчає сказати, що член єсть Русин або рускої
віри, бо таких маємо вже кільки.

Член, котрий не зміє писати, має зробити на де-
клаорації пером знак хреста, уміючий писати має
підписати ся власноручно на обох сторонах декларації.
Місячні справоздання т. є. друки на жовтих карт-
ках, як також адреси нових членів прошу виповню-
вати і присилати враз з деклараціями і розметом.

Від Головного Уряду Р. Народного Союзу в Америці.

Ч 1402. КВИТ \$100.00

на чотирьста долларів, катрі п.
Дмитро Гереммак стримав як
посмертну заповітку по жені Ма-
рії з Головної Каси Руского
Народного Союзу в Америці.
Нью-Йорк, 16 липня 1910.

Дмитро Гереммак

Свідки:

Василь Дичко

Гаррі Пиртго

Від місцевого Уряду Руского
Народного Союзу в Америці.
Відділ 66.

Іван Гижовський преде,

Даниїл Павлик секр.

Ч 1398. КВИТ \$131.00

на стотрийцять оден долларів,
котрі місцевий уряд отримав як
пожор. копта з Головної Каси
Руского Народного Союзу в А-
мериці.

Minersville, Pa. 25. липня 1910.
Йосиф Войда

Свідки:

Михайл Тихоліз

Іван Стевишин

Від місцевого Уряду Руского
Народного Союзу в Америці.
Відділ 78.

Васько Крамар преде.

Й. Вайда секр.

Ч. 1397. КВИТ \$369.00

на тристашісдесят девять до-
ларів, котрі п. Теодозія Хохо-
ляк отримала як посмертну за-
повітку по мужу Петрі з Голо-
вної Каси Руского Народного
Союзу в Америці.

Minersville, Pa. 25. липня 1910.

Теодозія Хохоляк

Свідки:
Дмитро Мацек

Николай Кухта.
Від місцевого Уряду Руского
Народного Союзу в Америці.
Відділ 78.

Васько Крамар преде.

Йос. Вайда секр.

Рух
в відділах Р. Н. Союзу

WILKES BARRE, PA.

Брацтво сьв. о. Николая,
Від. 99. Р. Н. Союзу, по-
відомляє всіх членів, що
з причини браку грошей в
брацкій касі, та занедбале
урядоване вибрало брацтво
новый уряд на мітингу дня

24. липня с. р.:

Іван Газда пр., Йосиф До-
буш з. пр., П. Герман секр.,
П. Тирпак кас., С. Чорний
з. кас., Андрей Шийка з.
секр., Пилип Гулька зап.
Контрольна комісія: Лесько
Савіцький, Дн. Грабарі Вой-
тко Трояновський; капітан
П. Цюпа, господар Пилип
Крохмалюк, надз. хорих
Павло Гулька, надз. Михайл
Фітяк. До фани П. Сирацький,
Стефан Саів і Михайл Біло-
бран.

Петро Герман за уряд бр.

BROOKLYN, N. Y. Брац-
тво Пр. Тройці від. 203.
Р. Н. Союзу, подас до ві-
домости своїм членам міс-
цевим і поза місцевим що
піврічний мітинг відбуде ся
дня 6-го серпня 1910 в гали
76 North 6 str.

На мітингу буде ся при-
нимати нових членів до бр.
без вступного а до Р. Н.
Союзу після статута. Член
не явивший ся платити 25 с.
а урядник 50 с. кари.

Гр. Тимчишин пр.
Ю. Павчак секр.

YOUNGSTOWN, O. бр.
сьв. Арх. Михайла від. 140
подас до загальної відомо-
сти, що річний мітинг від-
буде ся дня 14. августа с.
р. Справоздане касове, Ви-
бір нового уряду. Член,
котрий не вирівнає свого
довгу підпаде карі після

статутів. Мітинг відбуде ся
під ч. 526 W. Rayen Ave.
зраз по Службі Божій. Не-
явивший ся член заплатат
50 цнт. а урядник 1.00 д.
кари.

Ілько Сущко пр.,
Йосиф Присташ секр.

CHISHOLM, MINN. бр.
сьв. о. Нак. від. 87 пові-
домляє усіх своїх членів що
піврічний мітинг відбуде ся
дня 14. серпня с. р. Вибір
нового уряду, (пр. секр. і
кас.) Неявивший ся член
заплатить 50 цнт. а уряд-
ник 1.00 дол. кари.

М. Косяк пр.
Іл. Лазоршак секр.

OIL CITY, PA. бр. Пр.
Богор. від. 139 подас до
відома, що річний мітинг
відбуде оя дня 14-го серпня
с. р. в гали Ів. Фраза Сте-
вен стр. Справоздане касо-
ве і вибір нового уряду.
Неявивший ся член запла-
тити 50 цнт. а урядник
\$1.00 кари.

Йос. Ромянчак пр.
М. Фрас секр.
Ів. Фрас касієр.

Пошуквання осіб

(Оголошене в сій рубриці коштує
по 2 цнт. від слова).

ДЕ Є

Антоній Галайцьо, син Ла-
вrentого, родом з Заболю-
тець, повіт Сянік, Галичи-
на, женатий, має двоє ді-
тей обі дівчат, одна 5 літ
а друга 2. Хто би о нїм
знав зволить подати мені
його адресу: Dimetr Fortu-
na, 484 Schiller Str., Eliza-
beth, N. J.

ХТО ЗНАЄ

де є Іван Цимбалюк, то про-
шу донести його жені, ко-
тра пошукує його. — Ка-
теріна з Теличків Цимба-
люк, 442 2nd St., Troy, N. Y.

ДЕ Є

Тимко Коцюбинський, ро-
дом з Турівки, повіта Ска-
латського. Хтоб знав що про
него або він сам нехай зго-
лосять ся на адресу: Vanyl
Kociubinskij, 827 Franklin
Str., Philadelphia, Pa.

ДЕ Є

Данько Микитишин, котрий
перебував через 5 літ в
City Hospital, Martins Fer-
ry, Ohio, а від 6-ох місяців
нема о нїм жадної вістки
де перебуває. Хтоб що о
нїм знав, нехай напише,
або він сам нехай голосить
ся листовно на адресу:

Michael Mykityshyn
184 Hudson Str., New York.

Балі і Представлення

(Оголошене в сій рубриці коштує:
для бр. в Р. Н. Союзі і гр. кот
парохій по 2 цнт., а для всіх
других по 4 цнт. від слова).

КРУЖОК АМАТОРІВ ТОВ. „ВОЯН“
в YONKERS, N. Y.

— відіграє —

в суботу дня 6-го августа с. р.
в TURN HALL при ELM STR.
о год. 8-й ввечора

дві веселі і поучаючі комедійки:

„НАСТОЯЩІ“

комедія в одній дії

і „ІЧНО СВАТ“

комедія в одній дії.

Режисер: п. В. Печерський.
В перестанках місцевий хор від-
сипує народні пісні.

Перед і по представленню
забава з танцями.

Початок забави о год. 2-й по пол.
ВСТУП ВІД ОСОБИ 35 цнт.

Так своїх, як і П. П. су-
сідів запрошує до ласкавої
участі.

КОМІТЕТ.

Як повстає буря.

Громи і блискавиці від
давня робили величезне вра-
жіння на ум людини. За ча-
сів поганських найвладні
боги всіх народів владіли
громами. Римський Юпітер
і грецький Зевес в правіх
руці держали грим, готовий
кождох хвилини розтріскати
всякого сьмільчака. А і най-
старший бог наших поган-
ських предків звав ся Перун
та його велика деревяна по-
стать з срібною головою і
золотими вусами стояла на
горі у Києві; він був най-
старшим богом поміж усіми
богами давних Славян.

Доперва новітня наука
здерла з громів і блискавок
усю поезію та сказала нам
що вони суть найвизначній-
шим явищем сил електрич-
них.

Первісно загально люди
думали, що електричність
в хмарах повстає по тій при-
чині, що находячі ся в хма-
рі крапельки дощу потира-
ють ся о воздух. Однак ни-
кішна наука виказала, що
газ в природнім стані зов-
сім не приймає електрики.

Правдоподібнійшою є гад-
ка, що коли стрінуть ся
дві хмари, з котрих одна
має в собі крапельки води,
а друга в наслідок паную-
чого у височині зимна шпи-
льочки льоду, і коли сі дві
хмари почнуть стирати ся
зі собою, тоді повстає буря.

Але найновіший погляд
на повставане бурі опирає
ся на теорію йонів. Що
се такого? Йоном назива-
ємо найменшу частинку я-
когось тіла, на яку воно
тільки хемічним способом
дасть поділитися. Сі ча-
стинки суть так дрібненькі,
що навіть найсильнішими
побільшачими шклями їх
не можна розрізнити. Пі-
сля науки кожде тіло скла-
дає ся з самих тільки та-
ких дрібненьких части-
нок, які зовсім не прити-
кають до себе, лиш тільки
держать ся вільно одна по-
біч другої на підставі своєї
сили притягання. Але тут
ще одна чудасія. Сі дрібне-
сенькі частинки, або йони,
ніколи не держать ся осіб-
няком, але все зістають в
парі. І таку пару йонів на-
ука називає атомом. І такі
два йони, находячі ся в од-
нім атомі суть завжди на-
електризовані: один елек-
тричність позитивною а
другий негативною. Тіла на-
електризовані такимв елек-
тричностями, т. є. що одна
електричність є пнша і
друга пнша мають тоту
власність, що притягають
себе взаїмно, коли противно,
два тіла наелектризовані
тою самою електричністю
відпихають себе. Під вили-
вом сонічного горяча пара
йонів, яка находит ся в
атомі розлучує ся і в сей
спосіб хмара набирає елек-
тричности.

Тепер уже легко витовку-
вати поставлене на початку
питане.

В горячий літний день,
коли і вітерець не колихне
ся, сильно розгріває ся по-
чва землі а в наслідок того
огрівас і находячу ся най-
близше землі верству воз-

духа. Сей розгрітий воздух
тим самим стає лепкий і
летить чимраз висше у гору
і там розширює ся. В на-
слідок такого розширюваня
ся пара водна, яка находи-
ла ся в сїм воздухі остуджує
ся і творить крапельки ро-
си довкола одних йонів воз-
духа. Повстає хмара, яка
однак не має сил вже так
високо летіти, як приходяче
від землі розгріте повітря
і тому вона зависає у пев-
ній високості. Струя воз-
духу у своїй дальшій до-
розі творить крапельки мря-
ки довкола йонів з другою
електричністю і в сей спо-
сіб маємо вже дві хмари,
з яких кожда є інакше на-
електризована. Суть отже
тим самим всі дані, щоб
повсталала буря. Бо коли
лиш сі дві хмари зіткну-
ть ся зі собою, тоді наста-
ває виладованє електрич-
ности, то значить почина-
ють бити громи і блискавки
і буря готова. В сей спосіб
науково товкує ся повста-
ване бурі.

Про армії новітніх
держав.

(Конець).

Союзники Франції — Ро-
сія, що має 145 мільонів
мешканців, видає річно по-
над 360,000 мільонів доля-
рів на виоружене. Росій-
ська армія в часі мира чи-
слисть 1,400,000 душ. З то-
го близько 400,000 стоїть у
Азії, і їх навіть на случай
конечної потреби до захід-
них границь спровадити не
можна. На случай війни
Росія може поставити 4 міль-
онів вимуштрованого вій-
ська. Гармат має Росія 6000,
з того однак сдна часть є
лихих і старих, а друга
часть, близько 1200 штук,
мусить на всегда полиши-
тись в Азії, позаяк пере-
віз їх на захід майже не-
можливий.

Соперник Росії Япон ре-
організує саме тепер свою
армію, яка за кільки літ
числится буде 2 мільони лю-
дей на случай війни і ти-
сячу гармат.

Сполучені Держави, які
в послідних часах доперва
під впливом наглого розпо-
до мілітарної могутности Я-
пану, почали бачнішу
звертати увагу на свою су-
хопутну армію, можуть по-
ставити з найбільшим тіль-
ки напруженем на случай
війни 130.000 армію. Крім
того близько один мільон
людей, так зовимі мільцію,
що уміють вправді обходи-
тись з оружжєм, але не ма-
ють належного поняття о
військовій службі і карно-
сти.

В подібнім положенню як
Сполучені Держави нахо-
дить ся і Велика Британія
або Англія. Вона доперва
в послідних літах і то саме
по війні з Бурма взяла ся
до реорганізації своєї сухо-
путної армії. Англія може
виставити тепер 167.000
людей числячу армію екс-
педиційну і 300.000-чну ар-
мію для оборони самих
тільки британських остро-
вів. В Індіях має Англія
250.000 піхоти, 50.000 кін-

Вступайте до Союзу!

„Руский Народний Союз“ —
приймає членів до 45 літ житя.
Вступне після літ.

СОЮЗ ПЛАТИТЬ:

В разі смерті члена кляси „А“
(цїле посмертне) \$1000.00.

В разі смерті члена кляси „Б“
половину посмертного \$500.00.

Посмертне за жінку або мужа
члена кляси „А“ \$400.00.

Посмертне за жінку або мужа
члена кляси „Б“ \$200.00.

Посмертне за діти від \$15.00 до
\$300.00.

В разі утрати: а) обох очей, ніг
або рук \$1000.00.

б) одної руки, ноги або ока
\$200.00.

Если отець родини в шпитали
божевільних, Союз платить
що року родині \$150.00.

Хто хоче вступити до Союзу,
мусить вписатись також до брат-
ства, яке належить до Союзу.

ниці і 500 гармат, а в інших колоніях разом 70.000 піхоти, 10.000 кінниці і 64 гармат.

Туреччина, яку уважають за слабу і упадаючу державу, а яка в дійсності такою не є, бо має досить сильну і численну армію, а якою і не одна європейська держава могла би мати на случай війни багато клопоту. Вона має 24 мільйони мешканців, на вооруження військова видає річно 67 мільйонів доларів і має в часі миру 300.000-чну армію, котру на случай війни може дуже скоро мобілізувати до 700.000 душ і 1000 гармат.

В порівнянню до числа населення видає Англія 8 доларів річно на голову, на військові цілі, Франція 6 доларів на голову, Німеччина 5 і пів долара, Туреччина 3 долари, Італія 2 пів долара, Росія 2 і 1/4 долара а Австрія 2 долари на голову.

В часі миру Франція держить під оручем 1.5 процент свого населення, Німеччина, Росія і Туреччина близько 1 процент, а Італія і Австрія по 0.8 процент.

Книжки

«кі можна дістати вскладі книжок „Свободи“:

Америка	15
Зорба клас і чому робітники організують ся	15
Весела Книжочка з образ. ...	35
З Старім і Новім краю	25
Ще про звирята	30
Емігрант	15
Ковнір	10
Курвалі	10
Житє, зарібки, організації і т. п. в Спол. Державах	15
Зуб за зуб	10
Коротка Історія Руси	10
Капітал і праця	15
Казка про Жидів	15
Книжка рахункова	50
Марія	10
Многострадалий народ	20
Навернений Грішник	20
Народний рух австро-угорських Русинів	15
Новий Завіт	\$2
О підземних скарбах	25
Оповідання	10
Про вутро землі	25
Покуса	10
Про кінець світа	15
Псалтир	\$1
Розмова Поляка з Русиним ..	10
Релігійні віровання	20
Слово ч. 5.	15
Слово ч. 6.	15
Страшна пімста	20
Смерть	10
Степові люде	15
Страйк	20
Стріляй на смерть, робітничка драма	15
Сонник	30
Говариска ворожка	15
Хто з чого живе	15
Які то є люди на землі, з 20 образками	50
Як мужик ходив до царя правди шукати	15
Через кордон	15
Руско-англійський тлумач ...	60

Молитвенники в красній оправі.

Бог Надежда моя	\$2.50
Хліб душі	2.50
Друг Душі	1.50
Друг Душі (в звич. опр.)	75
Молитвенник малий	1.50
Вінець	1.50
Зборник	2.30

Також можна дістати:

Книжочки колекторські церковні	10
Книжочки Братські	10
Пом'яник померших душ ..	10
Метрики хрещення	3
Метрики шлюбні	3
Метрики смерті	3

Пишіть на адресу:

Swoboda,

184 Hudson St., New York.

Позір Братства!

Роблю всі братські річі найліпше і найкраще, а найліпшого матеріалу за дуже приступні ціни і за роботу гарантую. Продаю книжки і на замовлення посилаю цінники.

Безм доволитим членом Р. Н. Союзу. Проч в чужині; удавайте ся до свого! Мій адрес:

STEFAN KALAKUKA
215 Moran Court, Scranton, Pa.

ВИРОБИ БРАЦКІ

шашлі, шашки, відзнаки, хоругви, уніформи.

Цінник і прохви вислає даром.

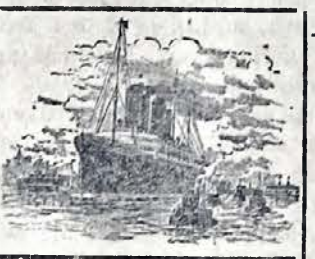
R. H. MORGAN
13 N. MAIN ST.
SHENANDOAH, PA.

Металеві обцаси і зап'ятки
ЗРОБЛЕНІ ЗІ СТАЛІ

Для найкращих, камейнів, фанерів і всіх, що роблять при важкій роботі. Закадайте гроші, бо вони перетрепають чоботи. Суть легкі під шкіру. Легкі до прикріплення. Кожний має їх на складі. Навіть кувачі мають їх на складі. Права в чоботами. Пишіть по книжочку в котрій довідається більше.

UNITED SHOE MASHINERY CO.
Boston, Mass.

Григорий
Кунашевський
РУСЬКА
НОРАБЕЛЬНА
АГЕНЦІЯ

Американське Нотаріальне Бюро

179 East 3rd Street, New York, N. Y.

між свією А і В.

Дешева продаж шифарту до і в Європу, продаж білетів желізнодоріжних і виїзна грошей. Споряджає акти нотаріальні і залагоджує всякі справи спадкові і військові в старім краю. Аскурує від огня і на житє. Вирабляє горожанські папери (Citizen papers).

Порада правна даром!

Хто хотів би дістатись до краю за малою доплатою при легкій роботі на шифі найголосить ся на поштовий адрес.

„ДУШПАСТИР“

се прекрасна, щиро-руська церковно-народна Газета.

Виходить в Філадельфії кожного місяця, подає гарні науки духовні і відомости зі світа. В „Душпастир-и“ друкують ся важні для всіх оголошення гр. кат. канцелярії Єпископської. Не брак там і жартів веселих та сьмешних, і красних образків. „Душпастир“ всім подобає ся — всі его хвалять.

Копіює на цілий рік так тут в Америці як і до старого краю всего лиш \$1.20.

Гроші на „Душпастир“ треба посилати (найліпше поштовим моней-ордером) на імя:

Rev. J. Boyarchuk, 821 N. Franklin St., Philadelphia, Pa.

Одинона вірцево уряджена

ДРУКАРНЯ „СВОБОДИ“

затрудняє добре вишолений друкарський персонал, посідає найновіші машини, а тиме ріжнородні гарні черенки і прикраси.

Виконує

всякі друкарські роботи

точно, гарно і по низьких цінах.

Вшов, Родивий, як тожє Відділі і члени Р. Н. Союзу повинні в всяких друкарських роботах удавати ся лише до своєї друкарні „Свободи.“ — Адрес:

184 Hudson Street, New York, N. Y.

Для Церков

виконує всякі роботи з обсягу різбарства і позолотарства як:

Зкопосмаси, Вістари, Кивоти і ин. бувший управитель різбарської і позолотарської роботи в Товаристві для розвитку рускої штучки у Львові.

Іван Луговий,
с/о German Savings & D. Bank
S. S. Pittsburg, Pa.

THE FIRST NATIONAL BANK

OF MINERSVILLE, PA.

Капітал \$50.000.00. Надвишка і нерозділені зиски \$93.000.00.

Заснований 1864 року.

Правадить загальний банківський бізнес. Видає міжнародні моні ордері, драфти і пересилає гроші до всіх частин світа, позичає гроші на реальности. Депозити сего банку подвоїлись протягом послідних 5 літ і виносять тепер около \$500.000.00.

Гроші пересилає через фірму Knauth Nachod & Kuhne, New York, N. Y.

ПРЕНУМЕРУЙТЕ гумористично-сатиричну часопис „ШЕРШЕН“!!!
Копіює \$1.50 на рік. —
SZERSZEN

439 N. 6-th Ave. SCRANTON, PA.

ПЕРША АМЕРИКАНСЬКА „РИЗНИЦЯ“

під покровом сьв. Арх. Михаїла.

„RYZNYCIA“, 114 Chestnut Street, SHENANDOAH, PA.

Має склад і виріб річей церковних як:

Фелони чорні від \$30—65.00
Ризи світлі від..... \$35, 40, 55, 60, 80 і вище
Стихари від..... \$6.00
Ручники, илитони, хоругви з образами від \$30.00 і в.
Чаші від..... \$20, 35, 40, 50 і вище
Ліхтари, Службники, Евангелія від \$20, 45, 55, 60 і 80.00 дол.

Цвітї на престол і до свічок по ріжній ціні.
Приймає ся замовлення на нові річі і до направи старі ризни.
ВИРОБЛЯЄ СЯ ВІДЗНАКИ БРАТСЬКІ, ПАСИ і проче.

Світло церковне:

СВІЧКИ ВОСНОВІ (декоровані) з образами по 26 цнт. за фунт, 1 на фунт, 2 на ф., 3 на ф., 4 на ф., 6 на ф., 8 на ф. і 14 на фунт.
Свчички воскові ручно декоровані 50 цнт. за фунт, 2 на ф., 4 на ф., 6 на ф. і 8 на фунт.

Тройці ручно декоров. 5, 6, 50, 7, 9, 50 д. { Угля до кадилиці 28 цнт.
Пачка (120) запалачів 24 цнт. { Олива гальон 1.10 дол.
Свчички воскові до надставлювання 3 на фунт 22 цт.

„ „ 4 на ф. і 6 на фунт..... 22 „
Офірки воскові 16 на ф. і 18 на фунт..... 22 „
Свчички стеаринові..... 16 „

„ „ 4 на ф., кручені 4 на ф., 6 на ф. і 1 на фунт.

Свчички на престол (extra) 37 цт. за фунт, воскові жовті 1 на ф. і 6 на фунт 30 цнт.

Кадило 50 і 55 цнт. за фунт.

HASSAK

18-21

Цигаретки

з норковим заміненем.

Лиш подумайте! Десять таких цигарет з найліпшого і пахучого тютюну за 5 центів! Так цінних цигаретів доси не було. Се єдиний витвір найпої довголітньої практики і великих улексень у виробі. Продаєсь їх всюда.

The American Tobacco Co.

111 Fifth Ave., New York City

Оден з найбільших броварів в Америці.

F126

Варить пиво на краєвий спосіб. без всяких примішок.

Хто лиш раз покоштує сего пива, то иншого вже не буде пити.

Голова від него ніколи не болять, бо єсть здорове і поживне.

Не треба его зрештою хвалити, бо добре само за себе говорить.

E. ROBINSON'S SONS,

Lager Beer Brewery,

435 to 455 N. 7-th Str., Scranton, Pa.

Telephone calls:
General Office 2333, Night Call 4854.

Російсько-Американська Лінія.

Одинона без пересідання поміж

Америкою і Росією.

(Russian-Imperial Mail Steamers.)

ПАРОХОДИ

відпливають з Нью Йорку:

„Луганія“ — 8-го липня.

Ціни шифарту:

До Роттердаму. До Лісабона.
\$31.00 — III класа — \$38.00
\$33.00 III класа — \$40.00
\$43.00 — II класа В — \$50.00
\$50.00 — II класа А — \$60.00

З Лісабона:

II класа А \$57.50 — II класа В — \$52.50 III класа \$38.50.
Крім того пасажир III-ого класу платить \$4.00 як таксу за дану американським правительством.

A. E. Johnson & Co.,
Gen. Pass. Agents,
27 Broadway, New York.

Одинокий руский адвокат і нотар на цілу Америку Донтор прав
ЮЛІАН ЧУПКА

Консулярний комісар.

Пологаджує всі справи в галиччій. Процеса спадкові і ґрунтові. Відбере гроші від доджників. Справи військові. Опряджує контракти, повномочія і всі инші документи. Перепроваджує інстабуляції і всі випис гіпотечні.

3 N. Main Str. WILKES-BARRE, PA.

Адрес поштовий:

JULIAN CZUPKA, LL. D.

3 N. Main Str. WILKES-BARRE, PA.

Русини Літсбург! чи ви знаєте, що гроші — то сила?

Старайтесь дістати та пізнати складати свої ощадности в стейтовім Банку на розі ул. Саттон-а і 14-ої. Сей банк єдиний в найстаріших і найповніших банках, що цілковито забезпечує Ваші ощадности. У нас складають ся гроші церковні, братські, опітські і ин. Кожний, що має у нас гроші, отримує на бажане віт стейтових контролерів.

Продаємо **Корабельні Карти** на найліпшій лінії, а гроші до краю висилаємо по поштовім курсі

German Savings and Deposit Bank

Cor. 14th & Carson St.,
South Side, Pittsburg, Pa.

Й. Е. Рот, прес. А. П. Міллер, кас.
Ол. Бучак, ур. банк.

По процесі.

«В попереднім ч. „Свободи“ кинули ми загальний погляд на процес Арсенія з Кирчовим і Цурковським і вказали на ті причини, які спонукували нас печатати у „Свободі“ цілий протокол розправи. Тепер же розкажемо коротко, що виказала та розправа і чому суд увільнив обжалованих від вини і кари. Годить ся зазначити, що отсеї статі не пише якийсь фаховий правник, лише звичайний собі чоловік, який, перечитавши уважно протокол розправи, розповідь по просту цілу історію на підставі сего протоколу. Остаточо воно може й ліпше, що ся стаття не виходить з під пера якого адвоката, бо тоді вона мусіла-б бути вчена тай мало хто добре-б її порозумів, а просте оповідансь, здасть ся нам, зрозуміє кожний. По таких вступі приступасмо до самої річи. Отже так:

Як звісно, Арсеній виточив Кирчовому і Цурковському кримінальний процес за статтю під заголовком „Благочинний“, яка появилася була в „Свободі“ з дня 25-го червня 1908 р. Ту статтю писав Грицько Чамий, тодішній псаломщик при російській церкві в Оліфанті, а zarazом дописувач „Свободи.“ В тій статі закинено Арсенієви, що він знасилував дівчину, Марину Криницьку, та що потім лишив він на божу волю так її як її дитину. Зовсім природно, що та стаття дуже надшарпала ігуменову честь і він постановив боронитись. Насамперед писав він до редакції „Свободи“ двох адвокатів в тій цілі, аби „Свобода“ відкликала ту статтю, но сего учинити „Свобода“ не хотіла. Справа о злочин очернення пішла отже до суду.

В суді мав Арсеній, а властиво прокуратор, що його заступав, доказати, що Арсеній не мав з Мариною нічого до діла, що отже його неслухно і злотно очернено; а оборонець знов мав доказати одну з двох річей, то є: або се, що „Свобода“, закидаючи Арсенію знасилуване дівчини, писала правду, або бодай те, що хочби навіть і неправдою було, аби Арсеній допустив ся на дівчині насильства, то однак обжаловані поміщали статтю в добрій вірі, без злоби і без наміру шкодження, на підставі таких інформацій, яким вони мали причину вірити.

І як-же то вивязав ся із своєї задачі Арсеній, чи він доказав свою невинність? Розуміть ся, що говорити мусимо після сего, що стоїть в протоколі. Отже. Арсеній був православним батюшкою в Мейфільд, Па., а zarazом ігуменом православного монастиря і прпюту для сиріт (сиротинця) в Савт Канаан, що знаходиться недалеко Мейфільду. Так монастир як і сиротинець потребують, як звісно, слуг і служниць. І на таку служницю дістала ся там і 26-літня Марина Криницька. Скажемо мимоходом, що та Марина Криницька мусить бути хвацька собі дівка, бо вона мала не аби-яке щастє до православних батюшок. Раз приміром іхала вона залізницею з Шенандору до своєї сестри, Олени, в Сімпсон, Па. Вона сиділа в переділці у вагоні (карі) сама, тай, як каже протокол, говорива по руськи до Американців чи Американок, котрі находили ся в тім самім, що й вона вагоні. Припадок хотів, що в тім самім вагоні іхав до Сімпсон також один православний батюшка разом зі своєю матушкою. Сей батюшка зачув, що Криницька говорить до чужинців по руськи, тай бачучи певно, що ніхто з подорожних їй на руське слово не відповідав, покинув він свою матушку тай сів собі коло Марини. Про що там батюшка говорив з нею, сего протокол не каже; в кождім разі однак та Марина мусіла впасти йому в око, коли він за-для неї лишив саму у спідженю свою матушку...

Но лишім сего батюшку в спокою, а вернім ся до Арсенія. Марина Криницька прийшла отже на службу до сиротинця. Арсеній, яко настоятель, приїздив звичайно до монастиря і до сиротинця раз на тиждень на візитацію. Марина там служила і до 29-го липня 1906 р. про неї не було нічого чути. В згаданім дні відбувало ся благословенє православного цминтаря в Сімпсон, що лежить 7 миль від монастиря. Зі всіх служниць; які були в монастири або сиротинці, їздила на се благословенє одна лише Марина. Арсеній зізнавався, що то сімпсонська матушка кликала Марину до послуги. іменно, аби вона помагала мити начинє; а Марина знов зізнавала, що на благословенє цминтаря казав їй йти сам Арсеній. Нам здасть ся, що на розправі говорила правду Марина тому, бо прецінь сімпсонська матушка не потребувала спроваджувати до митя начиня дівчини, що служила в сиротинці 7 миль від Сімпсону, лише вона могла до митя начиня взяти собі першу-ліпшу сімпсонську бабу. Та менше о се.

Скінчило ся благословенє цминтаря і батюшків, які брали участь в торжестві благословеня, мусіла певно сімпсонська матушка погостити і „ястєм“ і „питєм.“ Но час ішов і батюшкам треба було остаточно розїздити ся домів. Стало ся якось так, що Марина спізнала ся до залізничі (трону), хоч з другої сторони вона могла знати, коли відходить в неділю потяг з Сімпсон до Мейфільда чи Савт Канаану, бо-ж вона перед тим, заки пішла на службу до сиротинця, пере-

бувала довгий час у своєї сестри в Сімпсон, а се місточко є невеличке. Зрештою Арсеній купив був Марині тікет з Сімпсон до Мейфільда наперед, і коли він їй сей тікет давав, то певно мусіла Марина його питатись, або й він сам мусів їй сказати, коли в неділю відходить послідний потяг. Но припустивши навіть, що Марина не знала коли відходить потяг до місця, в котрім вона служила, то-ж прецінь могла вона піти на ніч до своєї сестри і поїхати залізницею на другий день. Нам здасть ся, що православні ребенята в сиротинці були-б за одну ніч без Марини не повмирали, тим більше, що там мусіли бути ще й інші слуги.

Но Арсеній зарядив інакше. Іменно постарав ся він о однокінну повозку (богу) і казав Марині вертати домів разом з ним. Марина, послухна свому настоятелю, не відшпирала ся сеї почеси — іхати разом з православним ігуменом; всіли отже обоє до боги тай подали ся домів. З Сімпсон виїхали вони о 7. або 8. год. з вечера; в кождім разі на дворі було вже темно, як зізнавала Марина. Розуміть ся, що конем потаняв сам Арсеній. І так вони іхали і іхали тим лісом, а вкінці заїхали до монастиря, но коли там приїхали сего Марина сказати не знала, хоч на годиннику вона розумілась і стінні годинники в монастири були. По тім благословеню вона служила ще в монастири чи сиротинці через кілька місяців, а потім пішла на службу до сина Ізраєлевого, що був мировим судією (оквасром) в Мейфільд. Він довідався в короткім часі, що Марія є в поважнім стані, і коли наближав ся час злогів, відіслав він їй чи радше вона сама пішла до одної знайомої собі баби і там прийшов на світ маленький Андрусьо.

Коли народилась дитина, про се годі щось зовсім певного сказати. Арсеній і Марина говорили, що дитина вродилась 4. червня 1907 р. а лікар знов, що був при Марині і який після пенсильвенійського права списував посвідку уродин, подав був день уродин 30. цвітня, 1908 р. Та ще раз повторяємо, що про день уродин на певно не знати. Сю дитину крестив православний батюшка, но як він називав ся, сего Марина не знала. До метрикальних книг втягнули за батька сеї дитини якогось Претама, но про не-го вона взагалі знала дуже мало що сказати. Вона зізнавала лише, що сей Преташ служив у монастири, але коли він покинув службу або коли вона бачила його послідній раз і куди він пішов, вона не знала. Належить ще піднести, що одного дня розправи зізнавала Марина, що дитина походить від Претама, а на другий день вона казала, що собі не пригадує, аби вона так могла зізнавати, що Преташ був батьком дитини... Но йдім даліше.

По злогах пішла Марина даліше на службу до мирового судії в Мейфільд, а її дитина ховала ся між людьми. Хоч під боком був православний сиротинець, до котрого як раз приймають такі діти, що не мають притулку і хоч дитина Марини була православна, бож хрестив її православний батюшка, то однак Арсеній до сиротинця сеї дитини чомусь не прийняв. Вкінці хлопця по близько 16 місяцях померло. В метриках хрещеня було воно записане, як в горі сказано, Андрей Преташ, а в метриках смерти воно вже називало ся Андрей Криницький. — Стілько що до самого факту, який вийшов при допитуваню Арсенія і Марини.

Про Марину Криницьку треба взагалі сказати, що яко свідок вона не робила доброго вражіння. Видно було, що вона боялась, аби не замотатись в своїх зізнаннях, длитого у відповідях була вона дуже осторожна і зовсім прості питання оборонця збувала дуже часто несьміло такими словами як: „не знаю“ або „не тямлю“, а коли раз оборонець загнав її трохи в кут, то вона зарум'янилась, щось хотіла говорити, но по-лапалась перед часом і почала плакати. Можна було пізнати, що в її серці укривається якась тайна та що вона не мала на досить відваги перед судом сю тайну розкрити. Належить ще згадати, що через увесь час розправи стерегли православні батюшки Марини так пильно, як свого ока в голові. Вони не давали їй свободи рухів, лиш держали її цілий час в готелю, і до суду як також з суду до готелю ходила вона все в товаристві адвоката. Воно безумовно так виглядало, немов би батюшки побоювались, щоб хтось не шепнув чого Марині до уха.

Щож до Арсенія, то він держав ся при розправі ліпше як Марина. Його допитування тревали коротко і тільки один раз замотав ся він у своїх зізнаннях. Іменно, при розправі він зізнавався, що стаття „Свободи“ йому зовсім не пошкодила, лише помогла до сего, що він зістав настоятелем православної місії в Канаді, між тим, коли в цивільній скарі о відшкодованє він заявляв, що через „Свободу“ він стратив посаду, що „Свобода“ підкосила раз на все його карієру, словом, що „Свобода“ зробила його неможливим. Сеї суперечности не міг Арсеній пояснити і крутив бідака як міг.

Ну, і чи доказав Арсеній свою невинність? Щоби на се питанє можна ліпше відповісти, треба доконче взяти під розвагу все те, що виказала оборона. Но се вже другим разом.

А. П. Подолін.

Нова часопись.

Послідніми часами почала виходити в Філадельфії нова часопись під наголовком „Русинь-Rusin-The Ruthenian“. Виходить вона раз на тиждень і до тепер вийшли її чотири числа. Вона має 6 сторін такої величини, як словенська „Svoboda“. Мова її така, якою говорять більшість Угро-Русинів. Редактором сеї часописи є. о. Йосиф Гануля з Аллегені, Па., а менаджером о. Валентій Горзо з Мекіспорт, Па. Ся часопись є „Русином тілом і душею“. Її ціль є релігійно-моральна і народно-просвітна, а наш Преосвященний Владика пише про ту часопись, що „вона має боронити інтереси руського народа, стоячи на непохитнім камені Христової віри“.

В тій часописи є дуже багато красних і поучаючих річей, так духових як і світських. І так, находять ся там науки духовні з євангелія на кожду неділю, є там статі, що пишуть о справах нашої церкви в Америці, є там і про наш оряд і про американськоруські школи; „Русин“ учить, що ми за одні, значить, учить своїх читателів історії; є там рісти робітничі, є там і про політику і ріжні новини так з Америки як і з старого краю; словом, „Русин“ має зміст так багатий, як жадна інша руська часопись в Америці. А при тім Русин є дуже сьмілий, бо сипле кождому отверто, що є правда, а що лож. Длтого поручасмо сю часопись кождому нашому чоловікови, що хоче накормити свою душу і просвітити свій розум, як найгорячіше, тим більше, що передплата на неї є мала, бо тільки 1 дол. 50 цят. на рік. Передплату треба слати на таку адресу: Rev. Valentine Gorzo, 410. sixth str. McKeesport, Pa.

Зі своєї сторони гратулюємо оо. Й. Ганулі і В. Горзови, що вони з'уміли сотворити так красну часопись і желасмо їм витривалости та бодрости духа в їх безперечно тяжкій роботі.

о. П. Понятиниш.

Австрійське Бюро Траї.

Дає роботу до реставрації, готелів, сальонів, на фарми.

Бєди не маєте роботи то їдьте до того бюро, а там безплатно о роботу поставте ся. Властитель єсть Русин. Пошпиряйте своїх людей.

Адрес:

Austrian Labor Bureau
335 E. 20 STR. NEW YORK CITY.
Властитель: Чарнецкий

Нові українські рекорди

спроваджені в Галичину
Суть вони 10-ішові подвійні 65 цят. мутка. Сі рекорди суть на обі сторони. На одній стороні пієні, а на другій правки до танцю. Великий фонограф і 12 рекордів продаємо в ціні по \$15.25. На жаданє посилаємо безплатно каталог.
GLOBE RECORD & SUPPLY CO.
213-215 E. 4th St. New York.

R. J. GLICK

Дієтн асекураційний від огля
30 Офіс находить ся в
WILLIAM MCCONNELL BUILDING
SHAMOKIN, PA.

КУПУЙТЕ НАЙЛУЧШИЙ ВСХІДНИЙ ТЮТЮН.

Папірос „Hassan“, з корковим закінченням, продась о много більше як всі інші. Они суть знамениті — а ціна низька.

Дуже приято хвалити давнього приятеля — іменно такого, котрому довірюєсь і котрий все робив лиш добро. По тій-же самій причині, висказуємось похвально о папіросах „Hassan“, які суть найпопулярнішими з усіх вироблюваних у світі.

Хотяй „Hassan“ папірос по чато вироблювати доперва від чотирох років, то однак і папіроси розпродують ся більше від всіх інших доси вироблюваних. Чи-ж можна жадати більшого оправданя на їх велику доброту і загальне вдоволенє?

Після того, здаєсь, що тисячі читачів, котрі знають що значить добрий тютюн, з вдоволенєм приймуть те, що є сказано в великим оголошеню у сім числі часописи про папіроси „Hassan“. American Tobacco Company, одна з найбільших і довірених фабрик тютюну в світі, слушно заявляє, що „Hassan“ папіроси суть найлучшим всхідним тютюном, котрий варта добру ціну.

Сі папіроси суть зі знаменитого рода тютюну. Вони суть запашні і лагідні при куреню.

Пачку містачу до тих знаменитих папіросів можете купити за малу ціну, бо лиш 5 цят. Коли ще звернеєсь і на те увагу, що кождий „Hassan“ папірос має при кінці коркову обвідку, то треба дійсно признати, що вони суть найціннішого виробу для визначних курців.

Петро Ярема

руський погребини

виписує керчі на весіля, хрестині і всім другім забавам.

115 Ave. A, NEW YORK, N. Y.

(між 7-ю і 8-ю ул.)

Телефон: Orchard 2568.

За одного долара

Вшлємо печатку в вашім цілм адресом, баксе літер до складява другім адресів і фарбу, перо атрантовое і кияжок на 50 цят.

A. M. WASIURKOV,
2818—2nd Str. Chester, Pa.

Ім. з 17 наміниками
жєлєзничий
годинник
для мушкетєрів
і жінок, накручує ся без кличка, поволючуваний, а гваранцію на 20 літ, подвійні куверти красно вкриті. Ходять без-умовно точно на спеціально зроблений для людей, котрі роблять при жєлєзничих, і гварантує ся на 20 літ. не-звичайна нагода. — Ми вшлємо сєя годинник на кожду адресу за послїплатою (С. О. D.) \$5.75 і за зворот пере-салки, в тїм привілейом, що кождий може його оглянути, і если ему не по-добас ся — то тоді не потребує платати ані одного цента. За такий годинник у нїшого купця треба аплатити 35 дол. Дуже гарний 14 нар. золотом пово-лочений ланцюшок в даровисом — да-єє ся даром до кождого годинника.

EXCELSIOR WATCH CO.

1101 Athenaeum Building, Chicago, Ill.

Одною флашкою
Pain-Expeller-а
можете прогнати демонів болїзнь.
Се средство до виправ-няє має рівного собі. Ніче не дає так скорїї помочи як і сталїї помочи в усіх ревматичних недугах, невралгїї, анкилозї і д. По всіх другесторах по ціні: 25 і 50 цят.
F. AD. RICHTER & Co.
215 Pearl St. New York.

Поїзр на охорону марку: „Котвиця“